

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

**Identifikace významných taktických problémů v ději utkání -
standardní situace**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Mario Buzek, CSc.

Vypracoval:

Štěpán Vítovec

Praha, prosinec 2012

Prohlašuji, že jsem závěrečnou diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

.....

podpis diplomanta

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Chtěl bych poděkovat PhDr. Mario Buzkovi, CSc., za cenná doporučení a rady při vypracování této diplomové práce.

Abstrakt

Název: Identifikace významných taktických problémů v ději utkání – standardní situace.

Cíle: Na základě analýzy standardních situací na Mistrovství Evropy ve fotbale 2012, určit charakteristické prvky a četnost standardních situací vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, s následným vytvořením typologií a aplikací do praxe.

Metody: Výzkum byl prováděn metodou nepřímého strukturovaného pozorování z DVD, jedná se tedy o kvalitativní i kvantitativní výzkum. Výsledky byly následně pro lepší názornost graficky zaznamenány a vyneseny do grafů.

Výsledky: Během všech 31 zápasů Mistrovství Evropy 2012 byl celkový počet standardních situací při nichž, došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře 48 (19 rohový kop, 14 volný kop, 9 volný kop realizovaný přímo na branku, 3 pokutový kop, 3 vhazování ze zámezí). Celkově bylo vstřeleno 16 branek ze standardních situací (6 rohový kop, 5 volný kop, 1 volný kop realizovaný přímo na branku, 3 pokutový kopy, 1 vhazování ze zámezí). To činí 21,05 procent z celkového počtu 76 vstřelených branek. Z 6 branek vstřelených z rohových kopů, byly 4 zakončeny střelbou hlavou. Střelbou hlavou bylo tedy z rohových kopů dosaženo 66, 7 procenta branek. Podíl situací vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, měl s počtem přihrávek klesající tendenci (28 x 1 přihrávka, 6 x 2 přihrávky, 3 x 3 přihrávky).

Klíčová slova: herní výkon, standardní situace, pozorování, fotbal

Abstract

Title: Identification of the important tactical problems in the action game - set plays.

Objectives: According to the analysis of the set plays in football European Championship in 2012 we had to determine characteristic points and measure of frequency of the set plays that lead up to overcome the rival defense and then end the scoring or endanger the rival goal. There were created typologies and applications.

Methods: The research was created by the method of the indirect structured observation on DVD. Therefore it is both qualitative and quantitative research. The results were written down in graphs.

Results: There were 48 set-plays (19 corners, 14 indirect free kicks, 9 direct free kicks, 3 penalties and 3 throw-ins) when the opponent's goal was threatened or attacking team scored, during all 31 matches of the European Championship 2012. 16 goals were scored from set-plays (6 corner kicks, 5 indirect free kicks, 1 direct free kick, 3 penalties, 1 throw-in). That makes it 21,05 percent of all 76 scored goals. From 6 goals from corner kicks were 4 scored by head. That is 66,7 percent of all goals scored from corner kicks. The number of situations leading to threatening a goal or scoring a goal had decreasing tendency with increasing number of passes (28 x 1 pass, 6 x 2 passes, 3 x 3 passes).

Keywords: game performance, set play, analysis, football

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Teoretická východiska práce.....	11
2.1 Sportovní výkon.....	11
2.2 Herní výkon.....	11
2.2.1 Herní výkon družstva.....	12
2.2.2 Individuální herní výkon.....	13
2.2.3 Propojenost individuálního a týmového výkonu.....	14
2.2.4 Obsah herního výkonu.....	14
2.3 Systematika standardních situací.....	16
2.3.1 Charakteristika standardních situací.....	17
2.4 Řešení standardní situace.....	24
2.4.1 Střelba.....	25
2.4.2 Výběr místa (hra bez míče).....	27
2.4.3 Přihrávání.....	28
2.4.4 Zpracování míče.....	28
2.5 Význam taktiky při řešení standardních situací.....	29
2.6 Dvanáct kroků pro úspěšnou realizaci standardní situace.....	29
2.7 Realizace vhazování ze zámezí.....	31
2.8 Obranné herní systémy.....	32
2.8.1 Způsob obrany.....	32
2.8.2 Organizace obrany standardní situace.....	32
2.9 Hra Brankáře.....	33
3 Cíle a úkoly práce, hypotézy.....	35
3.1 Cíl práce.....	35
3.2 Hypotézy.....	35
4 Metodiky.....	36
4.1 Popis sledovaného souboru.....	36
4.2 Použité metody.....	34
4.3 Sběr dat.....	39
4.4 Analýza dat.....	39
4.5 Kategorie pozorování.....	39

5 Výsledky	41
5.1 Ohlédnutí za předchozími šampionáty.....	41
5.2 Rohový kop.....	41
5.2.1 Rozehrávka na krátko.....	41
5.2.2 Dlouhá přihrávka.....	46
5.2.2.1 Dlouhá přihrávka na zadní tyč.....	46
5.2.2.2 Dlouhá přihrávka na střed branky.....	48
5.2.2.3 Dlouhá přihrávka na penaltu.....	49
5.2.2.4 Dlouhá přihrávka na přední tyč.....	49
5.3 Volný kop (přímý a nepřímý).....	52
5.3.1 Krátká rozehrávka.....	52
5.3.2 Dlouhá přihrávka.....	52
5.3.2.1 Dlouhá přihrávka na zadní tyč.....	52
5.3.2.2 Dlouhá přihrávka na střed branky.....	54
5.3.2.3 Dlouhá přihrávka na penaltu.....	57
5.3.2.4 Dlouhá přihrávka na přední tyč.....	59
5.4 Volný kop realizovaný přímou střelou na branku.....	60
5.5 Pokutový kop.....	62
5.6 Vhazování ze zámezí.....	65
5.7 Aplikace do praxe.....	69
6 Diskuze	72
6.1 Rohový kop.....	73
6.2 Volný kop.....	75
6.3 Volný kop realizovaný přímo na branku.....	76
6.4 Pokutový kop.....	77
6.5 Vhazování ze zámezí.....	78
6.6 Zakončení rohového kopu při vstřelení branky.....	78
6.7 Realizace přímého volného kopu přímou střelou při vstřelení branky.....	79
6.8 Počet přihrávek vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře.....	79
7 Závěry	81

1 ÚVOD

V současnosti je fotbal celosvětovým fenoménem, jenž se těší obrovské popularitě napříč všemi věkovými a společenskými vrstvami. Je součástí obrovského byznysu, díky tomuto faktu jsou na něm závislí nejen sami aktivní účastníci střetnutí, ale i nepřehledné množství jiných zainteresovaných skupin a jedinců.

Během dlouhé historie se i samotný průběh utkání výrazně měnil, kdy dospěl až do dnešní podoby, kdy nelze pojetí hry postavit pouze na jednotlivých individualitách a i ti nejlepší se musí podrobit hernímu systému. Jen v několika málo případech kdy družstvo disponuje opravdu výjimečným hráčem, je možné postavit celou herní taktiku na něm. Vývoj jednotlivých systémů, ať už obranných nebo útočných, dospěl do takové míry, že i nejmenším detailům ve hře je věnována obrovská pozornost a s tím ruku v ruce důraz na rozvoj a kvalitu trenérské profese. Díky zvyšující se trenérské odbornosti se zvyšuje i vyspělost hráčů a to po všech stránkách herního výkonu. Díky tomu se dnešní fotbal i na té nejvyšší úrovni stává stále více vyrovnaným. I na první pohled slabší celek díky dodržení správně přidělené taktiky odolávat týmu kvalitativně na vyšší úrovni.

Charakteristickým rysem velkého počtu celků v dnešním fotbalovém světě je výrazné upřednostňování obranných herních systémů nad těmi útočnými. Dojde-li k případu, že se střetnou dva týmy, z nichž bude v lepším případě pouze jeden celek mít hru založenou na důkladné defenzivě, může dojít k situaci, že o konečném výsledku mohou rozhodnout na první pohled detailní aspekty hry. Jedním z těchto aspektů jsou i standardní situace. Při detailnějším rozboru těchto standardních situací zjistíme, že se nejedná v žádném případě o detaily, ale o momenty díky nimž mohou být vyhrávány zápasy a mohou se stát významnou částí taktiky celého družstva.

Rozbor již použitých standardních situací nám může postačit buď to jako vzor pro realizaci standardních situací, nebo podklad v sestavování nových standardních situací v rámci přihlédnutí k aktuálnímu hráčskému složení daného fotbalového celku a využití jednotlivých hráčských charakteristik. Správná aplikace do praxe, tedy správně zvolené metody a vhodný postup nácviku, nám může následně pomoci k úspěchům při samotných zápasech se soupeři.

Důvod, proč jsem se rozhodl vybrat si toto téma diplomové práce, byl fakt, že jsem dlouhodobým aktivním hráčem fotbalu, proto z vlastní zkušenosti vím, že

důkladně zvládnutá realizace standardních situací obranných i útočných, rozhoduje u velké porce zápasů o jejich konečném výsledku a je důležitou součástí hry úspěšných družstev.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

2.1 Sportovní výkon

Průběh i výsledek činnosti v daném sportovním odvětví či disciplíně reprezentuje aktuální možnosti sportovce.

Ve sportovním výkonu se vždy odrážejí

- Vrozené dispozice (dědičnost), mají povahu vloh, nadání či talentu, které jsou však latentní, skryté. Teprve aktivní činnost umožní jejich projev a odhalí jejich míru.
- Vliv prostředí, kde člověk žije. Rozvinutí vrozených dispozic je dáno z části podmínkami, v nichž se jedinec vyvíjí.
- Vliv tréninkového procesu, tzn. v nejširším smyslu dlouhodobě a cílevědomě působící soubor záměrných podmětů (adaptace) rozčleněných do jednotlivých etap sportovního tréninku, jejichž obsah i stavba odpovídá věkovým zvláštnostem rozvoje organismu.

Vlivy dědičnosti, sociálního prostředí a tréninku tvoří jednotu, vzájemně se podmiňují a doplňují. Proto také není možné přisuzovat jim přesně stanovený podíl. (Dovalil a kol., 2008)

2.2 Herní výkon

Charakteristika herního výkonu v kopané

Výkon hráče i týmu je dán určitým souborem faktorů, které jej podmiňují. Tyto můžeme dělit podle různých kritérií, my jsme pro naše potřeby tyto faktory rozdělili do dvou skupin, a to na dispoziční a situační.

Dispoziční jsou podmíněny předpoklady každého hráče k hernímu výkonu, kterým rozumíme úroveň jeho pohybových schopností a herních dovedností, kvalitu řídicí činnosti CNS, psychických procesů a osobnostní i somatické charakteristiky.

Situační faktory jsou dány vnějšími podmínkami, ve kterých probíhá herní výkon, jejich složitostí a proměnlivostí.

Tyto dvě skupiny představují velké množství různých faktorů, které se mohou navzájem ovlivňovat, doplňovat, i do určité míry zastupovat a tak různou měrou podílet na konečném herním výkonu. (Votík, 2001)

Herní výkon v kopané je nezbytné rozlišovat jednak výkon družstva jako celku, jednak výkon jednotlivce, tzn. dvě základní kategorie:

- Herní výkon hráče – individuální herní výkon
- Herní výkon družstva – týmový herní výkon

2.2.1 Herní výkon družstva

Výkon sociální skupiny zvláštního druhu, založený na individuálních výkonech hráčů, podléhající vzájemnému regulačnímu působení, jež se projevuje tím, že hráči ovlivňují své jednání i chování jako celku.

Komponenty výkonu družstva v kopané:

- Složení družstva z hlediska jednotlivých hráčských funkcí, z čehož plynou závazné úkoly pro každého jednotlivce.
- Vytvoření jednotitého celku, který má jediný společný cíl.
- Vědomá spolupráce všech hráčů se schopností tvořivého přístupu ke všem herním situacím v obranné i útočné fázi hry.
- Dovednost všech hráčů plnit nejen své funkce, ale působit téměř ve všech dalších funkcích v obraně i útoku s využitím individuálního i skupinového universalismu.
- Optimální soustředěnost po celou dobu trvání, zvláště při plnění při řešení konkrétních herních situacích.
- Efektivní uplatnění hráčských individualit v aktivní činnosti v obou fázích hry

Herní výkon družstva je možno hodnotit kvantitativně i kvalitativně. Kvantitativní charakteristika výkonu se promítá do délky utkání, četnosti fází hry, standardních situací, herních činnosti jednotlivce apod. Význam kvantitativní charakteristiky herního výkonu družstva vidíme v určité orientaci na četnost celkové činnosti kolektivu, která však nemůže sloužit jako podklad pro nácvik, opakování a zdokonalování vlastní koncepce hry. Z toho důvodu je nutné přistoupit ke kvalitativnímu hodnocení výkonu družstva, které může odhalit pozitivní i negativní znaky, určující herní výkon. Kvalitativní charakteristiku družstva tedy spojujeme

s celkovou úspěšností. Výsledky mají orientační charakter a zákonitě se budou měnit v souvislosti s vývojem utkání v kopačce. (Navara, Buzek, Ondřej, 1986)

Při posuzování týmového výkonu sledujeme:

- Rozestavení družstva.
- Jaké útočné a obranné systémy uplatňuje.
- Řešení standardních situací.
- Využití hrací plochy.
- Plynulost hry.
- Množství držení a příčiny ztráty míče.
- Podíl hráčů na útoku a obraně.
- Chování a jednání hráčů po ztrátě a zisku míče.
- Zda a jak ohrozí branku soupeře. (Votík, 2001)

2.2.2 Individuální herní výkon

Zvláštní druh určitého výkonu v průběhu utkání. Projevuje schopností individuálně i kolektivně řešit herní situace za využití kondičních, technických, taktických a psychických předpokladů hráče. (Navara, Buzek, Ondřej, 1986)

Složky Individuálního herního výkonu

- herní dovednosti
- koordinační schopnosti
- kondiční schopnosti
- somatické charakteristiky
- psychické charakteristiky (Votík, 1995)

Při posuzování individuálního výkonu sledujeme:

- Pohyb hráče po hřišti vzhledem ke své roli.
- Součinnost a spolupráci.
- Jak vidí soupeře i spoluhráče.
- Zda a jak dovede pokrýt prostor kam směřují přihrávky.
- Zda a jak dostane míč pod kontrolu.
- Vedení, zastavování míče a obcházení soupeře.
- Místo a způsob střelby.
- Chování a jednání po ztrátě míče.
- Specifické způsoby řešení herních situací.

- Rozhodnost, odvahu a důraz v osobních soubojích.
- Úspěšnost řešení situací 1:1.
- Psychickou odolnost.
- Schopnost číst hru.
- Orientaci v čase a prostoru.
- Rychlost reakce na změny herní situace. (Votík, 2001)

2.2.3 Propojenost individuálního a týmového výkonu

Individuální výkon tvoří základ týmového výkonu v utkání a zkvalitnění individuálního herního výkonu v tréninkovém procesu se projeví změnou kvality v týmovém herním výkonu. Obsahem individuálního herního výkonu jsou herní činnosti mající převážně individuální charakter, jako je řešení herních situací 1 : 1. (Buzek, Procházka, 1999)

2.2.4 Obsah herního výkonu

Herní činnosti jednotlivce

Útočné:

- výběr místa (hra bez míče)
- přihrávání
- zpracování míče
- vedení míče
- obcházení
- střelba

Obranné:

- obsazování hráče s míčem
- obsazování hráče bez míče
- obsazování prostoru
- odebrání míče

Hra brankáře

Útočná fáze

- bez míče

– řízení hry

– výběr místa

- s míčem

– vykopávání

– vyhazování

– přihrávání

– vedení

– obcházení

– zpracování

Obranná fáze

- bez míče
 - řízení hry
 - volba optimálního postavení
- s míčem
 - chytání
 - vyrážení
 - odebírání

Herní Kombinace

- útočné, založené na:
 - přihrávce
 - výměně místa
 - činnosti „přihraj a běž“
- obranné, založené na:
 - vzájemném zajišťování
 - přebírání hráčů
 - zesíleném obsazování hráčů s míčem
 - součinnosti při vystavení soupeře do postavení mimo hru

Herní systémy

- útočné, systém:
 - postupného útoku

- rychlého protiútoku
- kombinovaného útoku
- obranné, systém:
 - zónové obrany
 - osobní obrany
 - kombinované obrany (Votík, Zalabák, 2003)

Standardní situace

- zahájení hry
- brankový kop
- rohový kop
- přímý volný kop
- nepřímý volný kop
- pokutový kop
- vhazování ze zázemí
- míč rozhodčího (Votík, 2001)

2.3 Systematika standardních situací

Standardní situace jsou neoddelitelnou součástí hry a jejich správné řešení může ovlivnit i výsledek utkání. Hráči mohou standardní situace řešit různým způsobem i přesto, že jsou základními podmínkami neměnné. Řešení je částečně závislé i na pravidlech. (Štuller, 1977)

V případech, kdy míč opustí hrací plochu nebo rozhodčí přeruší hru, pravidla poměrně přesně vymezují podmínky, za jakých má být hra opět zahájena a vlastní průběh řešení situace je také částečně upraven pravidly.

Tyto podmínky jsou relativně stálé, standardní, a proto herní situace, které bezprostředně navazují na každé znovuzahájení hry, označujeme jako standardní situace.

Význam standardních situací v utkání se spíše zvyšuje s narůstající výkonností úrovní hráčů týmu.

Každou standardní situaci vždy řešíme z hlediska:

- Útočícího týmu
- Bránícího týmu

Mezi standardní situace řadíme:

- zahájení hry
- brankový kop (kop od brány)
- rohový kop

- přímý volný kop
- nepřímý volný kop
- pokutový kop
- vhazování ze zázemí
- míč rozhodčího

(Votík, 2001)

2.3.1 Charakteristika standardních situací

Zahájení hry

Před utkáním

Před začátkem utkání se losuje mincí a družstvo, které vyhrálo los, si vybere, na kterou branku bude v prvním poločase útočit. Druhé družstvo zahájí výkopem druhý poločas utkání. Po poločasové přestávce si družstva vymění poloviny hrací plochy.

Výkop

Výkop je způsob zahájení nebo navázání hry.

- Na začátku utkání
- Po dosažení branky
- Na začátku druhého poločasu utkání
- Na začátku každé polovina prodloužené doby hry (Pravidlová komise, 2011)

Útočná fáze: Přímé ohrožení branky je málo pravděpodobné, preferovaná je snaha o rychlé, překvapivé a kombinačně jednoduché proniknutí do hloubky obranné formace soupeře.

Obranná fáze: Založena na dokonalém rozestavení hráčů v prostoru umožňujícím optimální vzájemné zajišťování a aktivní obrannou hru okamžitě po zahájení hry.

(Votík, 2001)

Kop od branky

Kop od branky je způsob navázání hry, nařídí jej rozhodčí, jestliže míč, kterého se jako poslední dotkl hráč útočícího družstva, přešel po zemi nebo vzduchem celým svým objemem brankovou čáru a nebylo při tom dosaženo branky. Přímo z kopu od branky lze dosáhnout branky proti soupeřově družstvu (ne vlastní branky). (Pravidlová komise, 2011)

Útočná fáze: Žádoucí rychlá a přesná realizace. Jedná se o kombinaci dvou hráčů, která vyžaduje prostorovou a časovou sladěnost činností – kopu od branky a uvolnění nebo naběhnutí hráče v poli. Lze v tomto případě využít neplatnosti pravidla o postavení mimo hru a umožnit hrotovým hráčům výběr místa za obranou soupeře.

Obranná fáze: Okamžité zaujetí rozestavení umožňující vzájemné zajištění a optimální možnost obsazení především hráčů útočné řady soupeře.

Rohový kop

Kop od branky je způsob navázání hry, nařídí jej rozhodčí, jestliže míč, kterého se jako poslední dotkl hráč bránícího družstva, přešel po zemi nebo vzduchem celým svým objemem brankovou čáru a nebylo při tom dosaženo branky. Přímo z kopu od branky lze dosáhnout branky proti soupeřově družstvu (ne vlastní branky). (Pravidlová komise, 2011)

Útočná fáze: Bezprostředně lze vytvořit střeleckou příležitost i dosáhnout branky přímo z kopu z rohu. Podle charakteru přihrávky rozlišujeme tyto základní varianty provedení rohového kopu:

- Dlouhou přihrávkou:
 - s rotací k brance
 - s rotací od branky
- Dlouhou střílenou přihrávkou:
 - prudká
 - polovysoká s nadzvednutím míče a zakončením před středem branky nebo zadní tyče
- Krátkou přihrávkou: různé varianty založené na spolupráci hráčů umožňující:
 - posunout míč do prostoru blíže brance
 - vytáhnout, rozhýbat obranu ze základního postavení
 - přečíslení v určitém prostoru
 - co nejdéle utajit variantu zamyšleného řešení
 - volbu efektivního způsobu zakončení i bez hráčů s předpoklady ke hře hlavou
 - vytvořit předpoklady pro rychlou změnu těžiště hry

Volba řešení útočné fáze rohového kopu se odvíjí od typologie hráčů vlastního týmu i družstva soupeře, systému i pojetí hry, kvalit brankáře apod.

Obranná fáze: Velký důraz kladen na rovnoměrné obsazování prostoru v pokutovém území, obvykle s kombinovaným způsobem bránění. V pokutovém území je důležitá pravidly povolená hra tělem, poziční hra odlákávání a clonění. Velmi důležitou roli při organizaci obranné hry hraje příprava na rychlý přechod do útočné fáze, kdy neúspěšně zahraný rohový kop soupeřem vytváří vhodné podmínky pro rychlý protiútok. (Votík, 2001)

Přímý volný kop

Jestliže se přímo po provedení přímého volného kopu míč dostane do soupeřovi branky, branka platí.

Jestliže se přímo po provedení přímého volného kopu míč dostane do vlastní branky, rozhodčí nařídí ve prospěch soupeře kop z rohu.

Místo a způsob provedení volného kopu

Přímý volný kop uvnitř pokutového území prováděný bránícím družstvem

- Všichni hráči soupeře musí být vzdáleni nejméně 9, 15 m od míče.
- Všichni hráči soupeře musí zůstat mimo pokutové území, dokud není míč ve hře.
- Míč je ve hře, jestliže byl kopnut a po provedení kopu opustil pokutové území do hrací plochy.
- Přímý volný kop, nařízený v brankovém území, se smí provést z kteréhokoli místa uvnitř tohoto území.

Přímý volný kop mimo pokutové území

- Všichni hráči soupeře musí být vzdáleni nejméně 9, 15 m od míče, dokud míč není ve hře.
- Míč je ve hře, jestliže byl kopnut a pohnul se.
- Přímý volný kop je proveden z místa přestupku, nebo z místa, kde se nacházel míč v okamžiku provedení přestupku. (Pravidlová komise, 2011)

Útočná fáze: Může být řešena přímou střelou nebo s použitím kombinací obvykle dvou až čtyř hráčů. Volba řešení je závislá na střeleckých dispozicích, na herní situaci, vzdálenost od branky apod. Utajení způsobu realizace se provádí klamavými činnostmi (křížení, signály), či prodloužením zdi postavením hráčů útočícího týmu do obranné zdi, nebo postavením vlastní zdi mezi míč a obrannou zeď. Při řešení přímého volného kopu

z hlediska útočné fáze nesmíme současně zapomenout na zajišťování způsobu přechodu do obranné fáze v případě neúspěšného provedení této standardní situace.

Obranná fáze: Nejdůležitější je co nejrychlejší důsledné obsazení protihráčů a postavení zdi. Organizace obranné fáze musí zajistit jednak bezpečnost vlastní branky a současně vytvořit podmínky pro rychlý přechod do útočné fáze v případě úspěšné obranné činnosti a získání míče pod kontrolu. (Votík, 2001)

Nepřímý volný kop

Nařízení volného nepřímého kopu signalizuje rozhodčí paží zvednutou nad hlavu. Drží ji zvednutou až do provedení kopu a potom tak dlouho, dokud se některý jiný hráč míče nedotkne nebo dokud není míč za hry.

Branky z nepřímého volného kopu může být dosaženo jen v případě, že dříve než míč přejde do branky, se ho dotkne jiný hráč než ten, který nepřímý volný kop provedl.

Jestliže se přímo po provedení nepřímého volného kopu míč dostane do soupeřovy branky, rozhodčí nařídí ve prospěch soupeře kop od branky.

Jestliže se přímo po provedení nepřímého volného kopu míč dostane do vlastní branky, rozhodčí nařídí ve prospěch soupeře kop z rohu.

Místo a způsob provedení nepřímého volného kopu

Nepřímý volný kop uvnitř pokutového území prováděný bránícím družstvem

- Všichni hráči soupeře musí být vzdáleni nejméně 9, 15 m od míče.
- Všichni hráči soupeře musí zůstat mimo pokutové území, dokud není míč ve hře.
- Míč je ve hře, jestliže byl kopnut a po provedení kopu opustil pokutové území do hrací plochy.
- Přímý volný kop, nařízený v brankovém území, se smí provést z kteréhokoli místa uvnitř tohoto území.

Nepřímý volný kop uvnitř pokutového území prováděný útočícím družstvem

- Všichni hráči soupeře musí být vzdáleni nejméně 9, 15 m od míče, dokud míč není ve hře, kromě hráčů stojících na vlastní brankové čáře mezi tyčemi.
- Míč je ve hře, jestliže byl kopnut a pohnul se.
- Nepřímý volný kop, nařízený v brankovém území, bude proveden na té čáře brankového území, která probíhá rovnoběžně s brankovou čarou, a to v místě, které je nejbližší přestupku.

Nepřímý volný kop mimo pokutové území

- Všichni hráči soupeře musí být vzdáleni nejméně 9, 15 m od míče, dokud míč není ve hře.
- Míč je ve hře, jestliže byl kopnut a pohnul se.
- Nepřímý volný kop je proveden z místa přestupku, nebo z místa, kde se nacházel míč v okamžiku provedení přestupku. (Pravidlová komise, 2011)

Útočná fáze: je řešena převážně kombinačními způsoby podobně jako u přímých kopů (např. jednoduchá přihrávka patou, nadhození míče i složitější signály – kombinace). Branky z nepřímého volného kopu nemůže být dosaženo přímo, přímé střelby z bezprostřední blízkosti se využívá v případě, kdy střílející hráč předpokládá, že dojde k tečování. Od postraních čar je vhodné řešit např. prudkým centrem za obrannou linii bránících hráčů na nabíhající spoluhráče nebo překvapivým rozehráním po křídle na rozběhnutého spoluhráče z hloubky pole.

Obranná fáze: Zásady řešení podobné jako u řešení přímého volného kopu, rozdíl je v orientaci hráčů ve zdi, kteří musí koncentrovat pozornost na přihrávaný míč pro střelbu. (Votík, 2001)

Pokutový kop

Přímo z pokutového kopu může být dosaženo branky.

- Míč musí být umístěn na pokutové značce.
- Hráč provádějící pokutový kop musí být jasně a zřetelně určen.
- Brankář bránícího družstva musí být obrácen tváří k hráči provádějícímu pokutový kop a musí zůstat na vlastní brankové čáře mezi brankovými tyčemi, dokud míč není kopnut.

Ostatní hráči kromě hráče provádějícího pokutový kop musí být:

- Na hrací ploše
- Mimo pokutové území
- Za pokutovou značkou
- Nejméně 9, 15 m od pokutové značky

Procedura pokutového kopu

- Poté, co zaujmou postavení předepsané tímto pravidlem, dá rozhodčí znamení k provedení pokutového kopu.

- Hráč provádějící pokutový kop kopne míč dopředu.
- Hráč provádějící pokutový kop nesmí míčem hrát podruhé dříve, než se ho dotkne jiný hráč.
- Míč je ve hře, jestliže byl kopnut a pohnul se směrem dopředu.

Provádí – li se pokutový kop v normální době hry nebo prodlouží – li rozhodčí po uplynutí rozhodčí branku i v případě, jestliže dříve než míč přejde brankovou čáru mezi brankovými tyčemi a pod břevnem do branky, se dotkne jedné nebo obou brankových tyčí, břevna, brankáře. (Pravidlová komise 2011)

Útočná fáze: K provedení je možné použít všech způsobů střelby, výběr záleží na hráči, situaci, psychické odolnosti apod. Např. je hráč předem rozhodnut o umístění míče a použití prudké střely nebo o provedení technickou, umístěnou střelou s využitím klamavých pohybů.

Další požadavky

- Snaha o co nejdelší utajení způsobu střelby
- Zajištění možnosti dorážet míč
- Psychická odolnost, stabilita a sebedůvěra střelce

Obranná fáze: Při dobře provedeném pokutovém kopu je malá naděje na úspěšný zákrok. Brankář může podle zhodnocení situace zvolit několik způsobů řešení.

Utajit úmysl až do okamžiku kopu, nebo se naopak pokusit, zvláště při zřetelné váhavosti a nerozhodnosti střelce, mu vnutit aktivní činností způsob řešení. Jde o souboj střelce s brankářem – do řešení vstupuje i aktuální psychický stav brankáře, např. zřetelně dává najevo sebedůvěru apod. Důležitá je role spoluhráčů – musí předvídat při nabíhání po odehrání pokutového kopu směrem k brance a krýt vyražený či odražený míč a znemožnit soupeři opakovaně vystřelit. (Votík, 2001)

Vhazování ze zámezí

Vhazování je jedním ze způsobů navázání hry, je nařízeno ve prospěch družstva, jehož hráč se jako poslední nedotkl míče před tím, než míč celým objemem opustil hrací plochu přes pomezí čáru. Ať již po zemi nebo vzduchem.

Přímo z vhazování nemůže být dosaženo branky.

Procedura

V okamžiku, kdy provádí vhazování, musí vhazující hráč:

- Být obrácen tváří k hrací ploše.
- Alespoň částí obou nohou stát buď na pomezí čáře nebo za pomezí čarou mimo hrací plochu.
- Držet míč oběma rukama.
- Hodit míč oběma rukama.
- Hodit míč zezadu přes hlavu.
- Vhodit míč v místě kde opustil hrací plochu.

Hráč, který provedl vhazování, se nesmí znovu dotknout míče dříve, než se míče dotkne jiný hráč.

Všichni hráči soupeře musí být nejméně dva metry od místa, ze kterého má být vhazování provedeno.

Míč je ve hře hned, jakmile se dostane na hrací plochu. (Pravidlová komise, 2011)

Útočná fáze: velmi frekventovaná standardní situace, v případě rychlého, překvapivého a takticky správného řešení, je v současném fotbalu důležitým prostředkem útočné fáze hry. Efektivitě využití nahrává i neplatnost pravidla o postavení mimo hru. Řešení vhazování ze zámezí může být založeno na:

- Odlákávání soupeře klamavými činnostmi a vytvoření tak volných herních prostorů pro nabíhající spoluhráče.
- Zpětné přihrávce prvním dotykem vhadzujícímu hráči a následnému uvolnění pro kombinaci (v případě vhazování na obsazeného hráče)
- Přenesení těžiště hry vhozením míče na vyšší vzdálenost s případným prodloužením prvním dotykem (hlavou, nohou) do pokutového území, řešení na úrovni rohového kopu.
- Rychlém, přesném provedení vhazování směrem k brance soupeře do nezorganizované obrany.

Obranná fáze: nejdůležitějším požadavkem je co nejrychlejší a nejdůslednější obsazení všech hráčů soupeře. Důraz kladen na vzájemné zajišťování zvláště se zřetelem na neplatnost pravidla o postavení mimo hru. Bránící hráči musí být maximálně koncentrováni, útočící soupeř často využívá nacvičených signálů, klamavých manévřů, zvláště v blízkosti pokutového území. Vhazování ze zámezí podél postraních čar dává

prostor presinkovým i jiným variantám obrany a jejich úspěšná realizace umožňuje rychlý a efektivní přechod z obranné do útočné fáze. (Votík, 2001)

Míč rozhodčího

Míč rozhodčího provede rozhodčí tak, že z postavení čelně k hráčům pustí míč z výše pasu volně před sebe na zem. Při míči rozhodčího nemůže být hráč v ofsajdu, to znamená, že kterýkoli hráč může bezprostředně po správném provedení míče rozhodčího dosáhnout branky, i když je v ofsajdové pozici. (Pravidlová komise, 2011)

U této standardní situace pravidla umožňují současně oběma týmům získat míč. Základním principem pro oba týmy je odpovídající rozestavení hráčů v prostoru míče rozhodčího a pouze v případě provádí – li se míč rozhodčího v blízkosti možného bezprostředního ohrožení branky, musí dojít k zajištění obranné činnosti její dobrou organizací s orientací na prostor mezi místem míče rozhodčího a vlastní brankou. (Votík, 2001)

2.4 Řešení standardní situace

Rozeznáváme 3 základní způsoby řešení standardních situací.

- Algoritmizace – hráč vybírá řešení z několika nacvičených variant. Je založena na skutečnosti, že v určité situaci nastává jedna z možností řešení, na kterou navazuje adekvátní další postup.
- Vzorce – všichni vědí, co v dané situaci dělat. Je přesně daný postup řešení situace.
- Improvizace – řešení se nachází až v dané herní situaci, není předem stanovené. Je to okamžité řešení, ve kterém je důležitá kreativita. (Dovalil a kol., 2002)

Uvedené možnosti se obvykle v utkání kombinují a doplňují. Všeobecná znalost a způsobů řešení herních situací i propracovanost systémů vyžaduje hráče respektive jeho schopnosti a dovednosti, které do stereotypu řešení standardních situací přinášejí nová řešení. V tomto případě hovoříme o kreativitě.

Kreativitou označujeme psychickou dispozici pro nové, původní zpracování problému. Tvořivost nelze chápat jako univerzální oblast, ale jako soubor relativně samostatných tvůrčích schopností jako je:

- Senzitivita: vnímání problému, citlivost na daný problém.

- **Fluenticita:** rychlost vytvoření řešení.
- **Flexibilita:** vytvoření a uplatnění různých způsobů řešení.
- **Originalita:** vytvoření původního neobvyklého řešení.
- **Elaborace:** zkompletování určitého řešení. (Bukač, 2005)

Standardní situace jsou pro útočící družstvo vždy výhodné, neboť se jedná o situace, jejichž řešení je možno v tréninkovém procesu dokonale nacvičit.

Zásady řešení standardní situace:

- Standardní situace jsou vždy řešeny hráči s vynikající kopací technikou. Střelba po rozehrání standardní situace je především záležitostí specialistů – hráčů s největšími předpoklady pro daný způsob zakončení
- Při řešení standardní situace je účelné, aby střílející hráč i střílející hráči snažili zmást soupeře klamnými pohyby. Smyslem klamných pohybů je nejen oklamání protihráčů, ale i záměrné uvolňování prostoru pro následnou střelbu. (Bokša, Mendlík, 1989)

Ze zásad řešení standardní situace vyplývá, že v rámci útočných herních činností jednotlivce lze přiložit při řešení standardních situací dominantní význam střelbě, výběru místa (hra bez míče), přihrávání a zpracování míče.

2.4.1 Střelba

Biomechanické principy efektivní střelby

Vychází z principu sumace a kontinuity kloubních sil (načasování). Množství síly, které působí na míč, je závislé na množství svalové síly vyvíjené celou dolní končetinou, včetně působení sil vytvářející stabilitu pro provedení. Jde o načasování sumace sil vycházející z kyčelního kloubu přes kolenní a hlezenní kloub až k činnosti vlastní nohy. (Buzek, 2002)

Úspěšná střelba, tj. usměrňování míče na branku tak, aby jej nechytíl brankář, má rozhodující význam pro výsledek utkání. Střelbou vrcholí úsilí družstva v útočné fázi.

Dělení střelby:

- Způsob úderu, kterým míč usměrňuje na branku, rozeznáváme střelbu vnitřní stranou nohy, vnější stranou, přímým, vnějším nártem, patou, špičkou, čelem, spánkovou částí hlavy, temenem.
- Podle výšky dráhy letu míče: přízemní, polovysoká, vysoká.

- Podle vzdálenosti: z bezprostřední blízkosti branky, z pokutového území, ze střední vzdálenosti (vně pokutového území až do vzdálenosti 25 m od branky), z maximální vzdálenosti (25 m a více).
- Podle rychlosti letu míče: prudká, měkká (technická).
- Podle činnosti, která střelbě předcházela: z místa, po vedení míče a obcházení soupeře, po zpracování míče, prvním dotykem.
- Podle rotace: přímá, obloukem. (Ondřej, 1990)

Další formy střelby

Zvláštní formou je střelba prvním dotykem v bočním postavení a střelba v pádu přes hlavu. Tyto způsoby provedení střelby jsou poměrně náročné a nejsou často používány. Při takové střelbě hráč většinou nemá míč pod kontrolou a bezprostředně střílí přímým nártem.

Střelba prvním dotykem v bočním postavení

Míč se nachází stranou od hráče, zhruba ve výši boků. Míč je zasažen nohou s propnutým kolenem. Kontakt nohy a míče předchází velmi dlouhý nápřah švihové nohy a úvodní rotace celého těla kolem svislé osy.

Střelba v pádu přes hlavu

Charakteristická herní situace kdy je zapotřebí vystřelit na branku vysoko letící míč. Po nůžkovitém pohybu nohou následuje zasažení míče nad hlavou ve vodorovné poloze těla. (Kollath, 2006)

Využití rotace míče

Někdy se může stát, že ta nejpřímější cesta na bránu není ta nejlepší volba. Střely, které v letu rotují, jsou obtížně chytatelné a mohou zmást protivníkovu brankáře. Střelu můžete přimět k rotaci v okamžiku kopu, opěrnou nohu umístíte vedle míče, s očima soustředěnými na míč, kopací nohou švihnete z pozice za tělem přímo na míč. V momentu kontaktu chodidla s míčem dbejte na to, aby se nárt míče dotýkal buďto vnější, nebo vnitřní stranou. Pokud trefíte míč do vnější strany vnitřní stranou nártu, míč bude rotovat dovnitř. Pokud trefíte míč do vnitřní strany vnější stranou nártu, míč bude mít vnější rotaci. Dbejte na to, aby chodidlo bylo vždy zpevněné v momentě, kdy dochází ke kontaktu s míčem. Pokud provedete úkon se zapojením celého těla, střela se bude kroutit víc a bude mít větší razanci. (Luxbacher, 1996)

Střelba hlavou

Standardní situace nabízejí spoluhráčům většinou vysoké míče. Ke zpracování nebo usměrnění vysokých míčů požadovaným směrem je nutné, aby hráč ovládal techniku hry hlavou, která je velmi rozmanitá.

Podle toho, jak vysoko má míč letět a jaký je taktický záměr hráče, ho lze odehrát ze stoje, z běhu nebo z výskoku. Postavení je buď čelně, nebo bokem k letícímu míči. Ten je možné odehrát různým směrem. Odraz při hře hlavou probíhá jednož, nebo snožmo. Při hře hlavou není důležitý jen pohyb hlavy, ale záleží na pohybu celého těla, nutný je přípravný pohyb ve formě nápřahu. Hráč by se měl aktivně pohybovat směrem k míči a nikoliv pouze pasivně čekat až k němu míč doletí. Pro kontakt míče s hlavou je z anatomického hlediska nejvýhodnější zasáhnout míč čelem a krátce před dopadem zpevnit svalstvo krku a trupu. V případě, že hráč při hře hlavou podstupuje osobní souboj, je zapotřebí zpevnění i svalstva ramen a paží tak, aby bylo možno dodat tělu dostatečné zpevnění a stabilitu, pro kontrolované provedení hry hlavou. (Kollath, 2006)

Většina útočných hlaviček je prováděna směrem dolů, ideálně pod nohy brankaře. Možností je mnoho, ale nejčastěji je střelba hlavou realizována ve výskoku za účelem trefení míče do horní poloviny míče. Při náběhu na míč by měl hráč sledovat po celou dobu jeho dráhu letu. (Matkovich, Davis, 2009)

Hlavičkové souboje

Základem pro úspěch v hlavičkových soubojích je, že hráč se musí dostat do dráhy letu míče. Koncentrace není určena na protivníka, ale na dráhu míče. Hráč by měl skákat s jednou nohou před sebou a do dráhy míče se dostat v co možném nejrychlejším běhu. Což kromě získání energie vede k odpoutání se od soupeře. Při výskoku by měl jako první vyskočit a dostat se tělem nad protihráče, čímž mu zamezí v odrazu. Odraz by měl být veden z jedné nohy. V případě, odrazu z místa používat obě nohy a pomáhat s v odrazu pohybem rukou směrem vzhůru, pro získání větší energie. (Lenox, 2006)

2.4.2 Výběr místa (hra bez míče)

Je to schopnost hráče racionálně se přemísťovat, stavět se a uvolňovat a je základem kolektivního úsilí úspěšně zakončit útok. Někdy ani početní převaha není pro úspěšnost útoku dostatečná vzhledem na přehuštěné prostory v blízkosti soupeřovi branky. Hra útočníků v těchto prostorech vyžaduje promyšlenou spolupráci a účelnou

výměnu míst k oklamání soupeře. Pohyb hráčů bez míče je neúčinnější tehdy, když obránci nepostřehnou, zda se tato činnost uskutečňuje s úmyslem dostat nebo přebrat přihrávku od spoluhráče, nebo odlákat obránce. (Večeřa, Nováček, 1995)

Výběr místa zahrnuje veškeré činnosti hráče bez míče, ať jsou prováděny chůzí, během, sprintem či cvalem.

Formy výběru místa při standardní situaci

- Nabíhání do volných prostor – zpravidla se jedná o přímočarý rychlý náběh do volného prostoru v soupeřově obraně.
- Uvolňování – snaha útočícího hráče odpoutat se z osobního obsazení soupeřem. Provádí se překvapivým vyběhnutím stranou, vpřed či vzad. (Matoušek a kol., 1973)

2.4.3 Přihrávání

Pro úspěšnou realizaci standardní situace, která není zahrávána přímou střelou na branku, je podmínkou přesnost, včasnost, výška a optimální rychlost přihrávky popřípadě řetězce přihrávek.

Podle způsobu přihrávání dělíme přihrávky:

- Přihrávky nohou: vnitřní stranou nohy, vnitřním nártem, přímým nártem, vnějším nártem, patou, špičkou, vnější stranou nohy.
- Přihrávky hlavou: středem čela, stranou čela, temenem ve stoji, ve výskoku, v pádu.

Přihrávky mohou mít různý směr, vzdálenost, výšku, a rychlost letu i rotaci.

2.4.4 Zpracování míče

Zpracování je herní činnost, při které se hráč zmocňuje míče a dostává jej pod kontrolu. Konkrétní způsob musí odpovídat herní situaci, musí být rychlý a kvalitní.

Rozlišujeme tyto způsoby zpracování míče, které mohou být uskutečněny na místě, do pohybu nebo v pohybu:

- Převzetí (zastavení) míče pohybujícího se po zemi vnitřní a vnější stranou nohy, nártem, chodidlem.
- Tlumení – zpracování míče při dopadu na zem chodidlem, vnitřní stranou a vnější stranou nohy.

- Stahování – zpracování míčů ze vzduchu vnitřní a vnější stranou nohy, nártem, stehnem, hrudníkem, hlavou. (Votík, 2003)

2.5 Význam taktiky při řešení standardních situací

Prostor hrací plochy, který je dispozici, na jedné straně negativně omezuje hráče s míčem svými rozměry, na straně druhé poskytuje nekonečný prostor pro velký počet technických a taktických akcí. Rozdělení úkolů má významnou roli proto, aby bylo možné začlenit všechny hráče do dění. Družstvo je pro to rozděleno podle funkčních a pozičních hledisek. (Frank, 2006)

Taktická příprava standardních situací musí brát v úvahu následující faktory:

- Vlastní výkonnost hráče
- schopnosti protivníka
- taktický plán protivníka
- stav hry
- momentální situace na hřišti
- počasí, stav povrchu a velikost hřiště. (Bauer, 1999)

2.6 Dvanáct kroků pro úspěšnou realizaci standardní situace

1. Zaměření na detaily: Zaměření na drobné detaily je klíčem k úspěšné realizaci standardní situace. Trenér by měl především pracovat na formě, v jaké tyto detaily prezentuje svému týmu.
2. Být vždy ve střehu: Z útočného i obraného hlediska je velmi důležité, aby hráči byli neustále ve střehu. Včasná reakce na neplánované situace může zabránit inkasovanému gólu, nebo naopak vést ke vstřelení branky do soupeřovy sítě.
3. Správné rozmístění: Standardním situacím předchází okamžik, kdy je hra přerušena. Jak v útočné, tak v obrané fázi má družstvo šanci k tomu, aby se rozmístilo co nejefektivněji předtím, než rozhodčí udělí pokyn k znovuzahájení hry.
4. Jednoduchost: V jednoduchosti je krása. Na papíře může plán standardní situace se sedmi po sobě jdoucími přihrávkami vypadat hezky, v reálné situaci je však

neproveditelný. Platí tedy, že čím menší je počet přihrávek před zakončením, tím větší je pravděpodobnost úspěchu.

5. Rozptýlení: Počínání hráčů, kteří se předem nacvičené situace neúčastní přímo, mohou vést k rozptýlení a zmatení soupeře. I toto počínání by měl mít tým nacvičené, platí, že rozhodující je správné načasování.
6. Darované situace: Nemá smysl věci komplikovat nacvičenou situací, pokud soupeř udělá chybu a kupříkladu špatně postaví zed'. V tom případě by mělo mužstvo adekvátně zareagovat a využít darované příležitosti.
7. Volná místa: Nezávazně na tom, zda tým praktikuje systém osobní či zónové obrany, na hřišti je vždy dost místa, kde není žádný bránící, respektive útočící hráč. Mužstvo by tato místa mělo mít stále v podvědomí. Náhody nejsou ve fotbale ničím neobvyklým, a pokud bude mužstvo pohotově reagovat na míč, který se tam kupříkladu objevil po odrazu od rozhodčího, může předejít inkasované brance, nebo naopak branku vstřelit.
8. Dvojitě krytí: Vše nemusí jít podle plánu. Ztráty míče při útočných standardních situacích jsou příležitostí pro protivníka. Tým by tedy měl udělat vše proto, aby co nejvíce snížil šanci na úspěch případného protiútku. Toho lze dosáhnout dobrým, popřípadě zdvojeným obsazením útočících hráčů na půlící čáře.
9. Rovnováha: během útočných standardních situacích jsou hráči často vzdáleni ze svých obvyklých obranných pozic. V případě úspěchu je samozřejmě spousta času na to, aby se na ně vrátili. V opačném případě však musí být obránci nahrazeni někým jiným až do té doby, než dojde k přerušení hry, nebo než se všichni hráči vrátí na své pozice.
10. Provedení: Pokud na útočnou situaci trenér například pošle vysokého stopera (a výborného hlavičkáře) musí mít jistotu, že je situace dobře nacvičena a že ji provádí hráči, kteří ji sehrají správně. V opačném případě opět hrozí velké nebezpečí následujícího protiútku.
11. Jít štěstí naproti: Pokud budou útočníci optimisté, zvýší se tím šance na náhodně, „šťastně“ vstřelené branky. Pokud pesimistický obránci bude očekávat, že kupříkladu brankář ve výskoku mine letící míč, zvýší tím šanci na záchranu situace. Tohle obzvlášť platí v případě standardních situací.
12. Zodpovědnost: Fotbal není hra náhody, ale hra procent. Pokud budou všichni hráči zodpovědně dodržovat pokyny trenéra, potažmo dodržovat tato pravidla,

zvýší tím procenta na úspěch celého týmu. Nic není dokonalé. Ale ti, kteří jsou dokonalosti blíže, jsou vítězi. (Waiters, 1999)

2.7 Realizace vhazování ze zámezí

Samotnému vhození míče při zahrávání vhazování ze zámezí musí být přikládána stejná důležitost jako v případě jakékoli jiné standardní situace, kde je přihrávka realizována nohou, musí mít tedy stejné kvality. Vhazování ze zámezí je často obtížně proveditelné, což není jen z důvodu, že musí být míč vhozen pře hlavu. Ve spoustě případů je důvodem to, že si hráči nejsou dostatečně vědomi, jak je přesnost hodů důležitá. Je nezbytné, aby byl míč vhozen dostatečnou silou a pod úhlem, který dává přijímajícímu hráči největší šanci na kontrolu míče, nebo zahrání míče do otevřeného prostoru. Velmi důležité je, aby hráči, kteří jsou v prostoru zahrávání vhazování ze zámezí, měli dostatečné rozestupy. Aby tím zabránily protivníkovi ve zhuštění prostoru, který pak může snáze aplikovat svůj obranný systém. Hráč, který vhazování přijímá, musí nabíhat, respektive musí obdržet přihrávku v dostatečné vzdálenosti od vhazujícího. Naprosto běžně vyskytující se chyba je, že se hráč postaví moc blízko ke vhazujícímu a tím zvyšuje obtížnost vhazování. Často je výhodné provést vhazování co nejrychleji a využít tím faktu, že protivník ještě zcela neobsadil prostor. A vhazující hráč by se měl okamžitě zapojit do hry. Vhodné je při realizaci vhazování ze zámezí soustředit několik hráčů v oblasti penalty a vytvořit tak rozruch před protivnickovou brankou. (Bangsboo, Peitersen, 2000)

Pro realizaci vhazování ze zámezí jsou v útočné oblasti vhodné 2 základní strategie:

- rychlé vhazování
- dlouhé vhazování.

Vhodné při realizaci je přihrávat hráči, který je dobrý ve hře jeden proti jednomu. Pokud takového hráče nemáš, je nejlepší variantou snažit se udržet míč za každou cenu a neriskovat v přechodu jeden na jednoho. Při realizaci vhazování ze zámezí je dobré přihrávat nabíhajícímu hráči v pohybu za současného zajišťování prostoru několika hráči, v případě ztráty nebo odraženého míče. (Luxbacher, 1999)

2.8 Obranné herní systémy

2.8.1 Způsob obrany

Každý hráč musí v současné hře ovládat jak technickou, tak i taktickou stránku všech obranných herních činností jednotlivce, zásady spolupráce v obranných kombinacích a možnosti jejich uplatnění.

Systém zónové obrany

Systém je založen na zodpovědnosti každého hráče za určitý prostor. Důležitá je kompaktnost celého družstva – součinnost všech hráčů v obranné fázi hry. Systém umožňuje postupné zajišťování a přebírání hráčů soupeře.

Systém osobní obrany

Klasicky pojatá osobní obrana, kdy každý hráč týmu osobně obsazuje určeného hráče soupeře, se v současném fotbale téměř nevyskytuje.

Systém kombinované obrany

Někteří hráči jsou obsazováni osobně, ostatní zónově. Tento systém je založen na eliminaci nejnebezpečnějších hráčů soupeře. (Votík, Zalabák, Bursová, Šrámková, 2011)

2.8.2 Organizace obrany standardní situace

Rohový kop

Kombinovaná obrana

Vlastní organizace vyžaduje souběžně obsadit důležité obranné prostory a hráče soupeře, bezprostředně zapojených při zakončování útoku.

Zónová obrana

Organizace vychází z obsazení nejdůležitějších herních prostorů v pokutovém území. Obvykle jsou hráči rozestaveni do dvou obranných řad podle charakteru zahrávání rohového kopu. Při rotaci míče do branky v postavení blíže k brance, při zahrávání míče od branky s otevřeným úhlem u zadní tyče, případně s mírným posunutím celé obranné linie z brankového území.

Volný kop (přímý i nepřímý)

Volné kopy ze strany

Vzdálenost místa provedení volného kopu od brankové čáry, střelecký úhel určuje výchozí postavení základní obranné řady v prostoru mezi brankovým územím a hranicí pokutového území a postavení zdi. Podobně jako při rohových kopech, lze situaci řešit zónovou nebo kombinovanou obranou.

Volné kopy před středem pokutového území

Je-li místo zahrání volného kopu ve větší vzdálenosti od branky (nad 30m), je organizována zeď maximálně dvojčlenná z důvodu zakrytí výhledu brankaři proti střelecky disponovaným útočnickům. Zdůvodněným požadavkem pro postavení zdi je vzdálenost místa volného kopu do 25 metrů od branky. Vedle hráčů ve zdi plní ostatní hráči úkoly pozičního bránění (na vnější straně zdi, proti kombinačnímu řešení soupeře křídelním prostorem) a osobního bránění (osobním obsazením soupeře v pokutovém území).

Vhazování ze zámezí

Kombinační řešení

Pozorná organizace obrany řešená s dostatečnou hustotou bránících hráčů. Těsné obsazení soupeře v blízkosti vhazování, okamžité přistoupení a obsazení vhazujícího hráče.

Dlouhá přihrávka do pokutového území

V případě dlouhého vhazování od rohového praporku lze aplikovat organizaci obrany jako při kopu z rohu. Zdvojit hráče soupeře, na kterého směřuje dlouhý vysoký míč, zaujmout postavení těsně u bránícího hráče s cílem donutit ho hodit míč vyšším obloukem. (Buzek, Procházka, 2003)

2.9 Hra Brankáře

Hra brankáře má vzhledem k hlavnímu úkolu, jímž je obrana branky, specifický charakter. Brankař smí jako jediný hráč družstva hrát ve vlastním pokutovém území rukama. (tělovýchovná škola ČUV ČSTV, 1972)

Na brankáře a jeho výkon jsou kladeny značné nároky. V současném fotbale nezasahuje jen v bezprostřední místnosti branky, kde chytá a vyráží míče, ale musí

ovládat celý prostor pokutového území a nesmí váhat vyběhnout i mimo něj. (Ondřej, 1990)

Tento úkol není plněn pouze technikou a osobností brankáře, ale také využívá zkušeností a návyků získaných při tréninku s ostatními spoluhráči. Jestliže je míč v moci soupeře, brankář se podílí na organizaci, řízení a dohledu na obranu. (Bangsbo, Peitersen, 2002)

Velký význam pro družstvo znamená jistý výkon brankáře. Ve srovnání s ostatními hráči chybu brankáře obvykle nemůže napravit žádný další hráč. Psychický stav brankáře, jistota, sebedůvěra, rozhodnost se mnohdy přenáší na celé družstvo, naopak nejistota, nedostatečná sebedůvěra brankáře může ovlivnit výkon družstva. (Ondřej, Buzek, Navara, 1972)

Duel brankář útočník

V případě, že brankář dobře komunikuje s obránci, dochází jen výjimečně ke střetu s útočícím hráčem. Když brankář pozorně sleduje hru, umožňuje mu to včasné reagovat a snižovat střelecký úhel útočníka. Také nerozhodnost a pozdní výběh nahrává útočícímu hráči. Kromě uvedených situací zasahuje v lokálních bitvách, kupříkladu při přihrávce na střed branky, musí brankář odhadnout let míče a rozhodnout se zda míč chytit nebo jej vyrazit. Vyhrávat souboje z pohledu brankáře závisí na technických, fyzických, inteligenčních a emočních vlastnostech. Do budoucna by měl být kladen hlavně na poslední dvě, tedy inteligenční a emoční vlastnosti, kde jsou v současnosti rezervy. (Wein, 2004)

3 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE, HYPOTÉZY

3.1 Cíl práce

Na základě pozorování DVD záznamů z Mistrovství Evropy 2012 analýza standardních situací, vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře. Identifikace a následná klasifikace kritických míst těchto standardních situací se zaměřením na útočnou fázi a na jejich základě stanovení jednotlivých modelových situací. Na základě výsledků určit způsob aplikace do praxe.

Z cíle práce vyplývají následující úkoly:

1. Studium literatury vztahující se k tématu diplomové práce (výzkumné zprávy, články, zpracované diplomové práce).
2. Vytvořit kategoriální systém pro hodnocení standardních situací.
3. Příslušnými diagnostickými technikami evidovat a registrovat kritická místa modelových standardních situací.
4. Aplikace poznatků do tréninkového procesu.

3.2 Hypotézy

- 1) Podíl vstřelených branek z rohového kopu hlavou bude z celkového počtu vstřelených branek z rohového kopu vyšší než 50 %.
- 2) Vyšší podíl branek vstřelených z přímého volného kopu střelou přes zeď než kolem zdi.
- 3) Podíl situací vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře bude s počtem přihrávek klesat.

4 METODIKA

4.1 Popis sledovaného souboru

Výsledky pro tuto práci byly získány na základě pozorování DVD záznamů a následné analýzy všech 31 utkání Mistrovství Evropy 2012 v Polsku a na Ukrajině. Sledovaný soubor je tvořen standardními situacemi, při nichž došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře. Následně byla tato data utříděna do systému kategorií dle směru zahrávání jednotlivých standardních situací z pohledu útočné fáze.

4.2 Použité metody

Výsledky pro tuto práci byly získány, jak již bylo zmíněno, na základě pozorování DVD záznamů.

Výzkumné pozorování lze klasifikovat dle několika dimenzí: zúčastněné (participační) a nezúčastněné (neparticipační), což poukazuje na míru participace pozorovatele na dění, dále strukturované a nestrukturované pozorování, zodpovídá otázku, zda je pozorování prováděno na základě předem daného předpisu. V této práci bude použito neparticipační strukturované pozorování, jelikož bude pozorování prováděno pomocí záznamu v elektronické podobě. (Hendl, 2008)

Systematické, strukturované pozorování je kvalitativně-kvantitativní metodou. (Psotta, 2003)

Termínem kvalitativní výzkum rozumíme jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace. Některé z údajů mohou být kvantifikovány, ale analýza samotná je kvalitativní. Někteří badatelé shromažďují údaje prostřednictvím rozhovorů a pozorování – což jsou metody obvykle spojovány s kvalitativním přístupem. Ovšem potom klasifikují své údaje způsobem, který umožňuje jejich statistickou analýzu. Tím vlastně kvantifikují kvalitativní data.

Kvalitativní metody se užívají k odhalení a porozumění tomu, co je podstatou jevů, o nichž toho ještě moc nevíme, nebo k získání nových a neotřelých názorů na jevy, o nichž už něco víme. V neposlední řadě kvalitativní metody pomoci získat o jevu detailní informace, které se kvantitativními metodami obtížně podchycují. (Strauss, Corbanová, 1999)

Kvantitativní výzkum je založen na ověřování platnosti teorií, konstruovaných pomocí konceptů a měření), analyzované vzápětí pomocí statistických procedur (tvrdé metody aplikované na tvrdá data) s cílem zjistit, zda prediktivní zobecnění teorie je pravdivé.

(Hendl, 1997)

Videozáznam – metoda sběru dat

V současné době dospěl technický pokrok tak daleko, že uživatelé jsou dispoziční videozáznamy a programy pro jejich zpracování a analýzu dat.

Přednosti videozáznamu

Časová a prostorová nezávislost

Při přímém pozorování musí výzkumník analyzovat jevy či situace v prostředí, v němž se odehrávají. Videozáznam umožňuje analyzovat situace časově a prostorově nezávisle na jejich průběhu (zprostředkované pozorování). To znamená, že fázi pořizování videozáznamu, lze oddělit od fáze analýzy videozáznamu, přičemž není nutné, aby obojí prováděla jedna osoba

Možnost opakované analýzy videozáznamu

Videozáznam je možné přehrávat opakovaně, což umožňuje následující: a) tentýž aspekt může nezávisle na sobě analyzovat více výzkumníků (zajištění větší reliability); b) při nejasných situacích je možné videozáznam přehrát vícekrát a hledat shodu na jejich interpretaci; c) při analýze videozáznamu se lze pokaždé zaměřit na jiný aspekt zkoumané skutečnosti.

Různé možnosti využití videozáznamu

Videozáznam můžete použít pro výzkumné účely, může však sloužit i jako zpětná vazba pro osobu, která byla natáčena. (Švaříček, Šed'ová, 2007)

Na druhou stranu existují i nevýhody – práce s technickými pomůckami vyžaduje určité zkušenosti. Přes použití záznamu v elektronické podobě zůstanou některé aktivity nezaznamenané.

Strukturované pozorování znamená strukturované zachycení chování, nebo dění v situaci a posléze kvantifikaci sledovaných projevů. Při použití strukturovaného pozorování se používá nějaký typ kódovacího schématu. Jednotlivé způsoby kódování jsou dány předem určenými kategoriemi pro zaznamenávání toho, co se pozoruje. Sahají od jednoduchého označení, zda se jednoduchý jev vyskytl, až po komplexní více kategoriální systémy.

Základním úkolem při návrhu systému kódování je určit jednotku, která se má kódovat. Dvě alternativy jsou založeny na čase nebo události. V prvním případě se popisuje v časových intervalech. Ve druhém případě pozorovatel čeká na určitý jev a pak zaznamená, o který jev šlo. Při vypracování nového systému nebo modifikace jiného systému kódování dodržujeme určitá pravidla. Kategoriální systém má být navržen tak, aby umožnil získat relativní informace pro zvolenou výzkumnou otázku. Navržené kategorie by měly splňovat tyto podmínky: Fokusečnost – zaznamenává se pouze to, na čem nám skutečně záleží. Objektivita – je vhodnější, aby při identifikaci kategorie nemusel pozorovatel použít náročnou kognitivní operaci. Nezávislost na textu – jde o snahu, aby záznam určité kategorie nezávisel na vyhodnocení kontextu, v němž se jev objeví. Někdy je však nutné tento aspekt zohlednit. Explicitní definice – je nutné kategorie podrobně definovat. Pro zkonkrétnění definice udáváme příklady instancí jednotlivých kategorií. Jednoduchost záznamu - vždy je užitečnější, jestliže záznam lze provést jednoduše.

Vytváření typologií, ideální typy – při prezentaci kvalitativních dat si často pomáháme tím, že organizujeme fenomény, věcné vztahy, předměty nebo osoby pomocí typologie. Typologie znamená klasifikační systém, který rozděluje definovanou kategorii fenoménu do podkategorií. Typologie mohou být jednoduché nebo složité. Složitější typologie mají často hierarchickou strukturu. Pak má kategorizační systém více úrovní obecnosti. Typologie představuje vlastně soustavu typů a utváří se tak, že:

- Udáme dimenze (proměnné), které budou fixovat jednotlivé typy pro danou úroveň typologie.
- Definujeme pomocí dimenzí typy jako určité konfigurace hodnot dimenzí.
- Vyznačíme podstatné rozdíly mezi jednotlivými typy.

Všechny typy mohou mít podobu buď to reálného, nebo ideálního typu. Reálné typy mají svůj empirický referent, tzn. svého skutečného zástupce v reálném světě. Ideální typ definujeme tak, že určíme konfiguraci hodnot různých dimenzí, aniž by bylo zapotřebí, aby příslušná konfigurace existovala ve skutečnosti. Pomocí ideálního typu výzkumník odstraňuje ze skutečnosti rušící a okrajové aspekty a může lépe interpretovat reálná empirická data jako odchylku od ideálního typu nebo podobnost s ním. Právě rozdíl mezi ideálním typem a skutečností v sobě nese důležitou informaci. (Hendl, 2008)

4.3 Sběr dat

Sběr dat byl proveden v období od 8. června do 1. července 2012 během trvání Mistrovství Evropy ve fotbale 2012. Následná analýza byla provedena na základě pozorování DVD záznamů. Na základě této analýzy byly vybrány standardní situace sestříhány na DVD nosič, který je součástí příloh této práce.

4.4 Analýza dat

Absolutní a relativní četnost

Absolutní četností rozumíme počet těch objektů množiny G , které patří do výběrového souboru. Relativní četnost v souboru zavedeme vztahem $p(G) = N(G)/n$, kde $N(G)$ je absolutní četnost množiny G ve výběrovém souboru (n – celkový počet případů). (Budíková, Králová, Maroš, 2010)

4.5 Kategorie pozorování

1. Typ standardní situace

Druh zaznamenaných jednotlivých standardních situací?

2. Vzdálenost zahrání standardní situace
 - Dlouhá přihrávka
 - Krátká rozehrávka (rozehrání na krátko)
3. Směr zahrávání standardní situace

Do jakého prostoru bude standardní situace zahrávána?

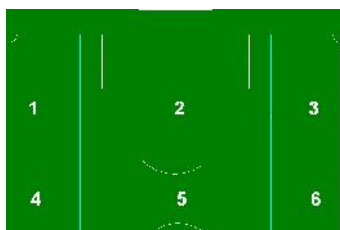
U pokutových kopů neuvádíme.

- na přední tyč
- na střed branky
- na penaltu
- na zadní tyč

U přímých a nepřímých volných kopů zahrávaných přímo do branky uvádíme:

- kolem zdi
- přes zeď

- jiným způsobem
4. Ukončení standardní situace
 - Brankou
 - Jiným způsobem
 5. Způsob zakončení standardní situace
 - Střelba nohou – vnitřní stranou nohy, vnějším, vnitřním, přímým nártem; špičkou, patou.
 - Hlavou – ve stoji, ve výskoku, v pádu
 - Jinou částí těla
 6. Počet doteků během standardní situace
 7. Místo ze kterého je zahrávána standardní situace

Z jakého prostoru bude standardní situace zahrávána?

8. Výška finální přihrávky
 - Přízemní
 - Vysoká
 - Polovysoká
9. Směr rotace míče

Uvádíme pouze u dlouhé vysoké nebo polovysoké přihrávky.

- Rotace do branky
 - Rotace od branky
10. Počet hráčů participujících na standardní situaci

Počet hráčů, jenž se svojí aktivitou zapojí do standardní situace?

11. Způsob obrany
 - Osobní
 - Zónová
 - Kombinovaná

5 VÝSLEDKY

5.1 Ohlédnutí za předchozími šampionáty

Na předchozím Mistrovství Evropy 2008 padlo ze standardních situací 16 z celkového počtu 77 branek vstřelených branek. Tohoto výsledku bylo dosaženo během všech 31 zápasů šampionátu. Podíl Standardních situací na celkovém počtu vstřelených branek během turnaje činí 20, 78 %. Na posledním Mistrovství Světa 2010 bylo vstřeleno 35 branek během 64 zápasů. Toto číslo činí 24,14 % z celkového počtu 145 vstřelených branek během turnaje.

5.2 Rohový kop

Záznam rohových kopů, při nichž došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, jsme uspořádali dle způsobu jejich provedení a to na rozehrání krátkou přihrávkou nebo dlouhou přihrávkou do pokutového území. Provedení dlouhou přihrávkou do pokutového území jsme dále dělili dle prostoru do jakého bude rohový kop zahráván a to na zadní tyč, na střed branky, na penaltu nebo přední tyč.

Na Evropském šampionátu 2012 pořádaném v Polsku a Ukrajině jsme zaznamenali celkem 19 rohových kopů, při nichž došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře. Z toho bylo z rohových kopů celkově dosaženo 7 branek.

5.2.1 Rozehrávka na krátko

Z tohoto celkového počtu 19 rohových kopů bylo realizováno 5 krátkou přihrávkou, z nichž bylo dosaženo jedné vstřelené branky a to španělským týmem v utkání proti Irsku. Španělé zde využili momentu překvapení a rychlou rozehrávkou zaskočili teprve se formující blok Irů ve vlastním pokutovém území a ve dvou hráčích dokázali vstřelit branku (Obr. a Tab. č. 1). Stejnou strategii rychlé rozehrávky rohového kopu realizovaného krátkou přihrávkou uplatnili Ukrajinci v zápase s Anglií, tímto způsobem získali prostor k centru do pokutového území do prostoru na přední tyč, kde následně v bezprostřední blízkosti branky další ukrajinský hráč zakončoval nikým neatakovanou hlavou těsně nad anglickou branku (Obr. a Tab. č. 2). Další opakovaně uplatněnou strategií překonávání obrany při rohovém kopu zahrávaném krátkou

přihrávkou byly skryté rozehrávky na hráče nabíhající z hloubi pole, tento způsob byl úspěšně prováděn hráči německého celku, kdy v jednom z případů neobsazený nabíhající německý hráč poslal finální přihrávku do pokutového území, jak tomu bylo v semifinálovém zápase s Itálií (Obr. a Tab. č. 3) nebo v zápase s Dánskem volil přímo zakončení na branku (Obr. a Tab. č. 4).

Obrázek č. 1: Rohový kop řešený krátkou rozehrávkou Španělsko – Irsko

Kritická místa:

- Rychlý a překvapivý náběh hráče C ještě před tím, než se spoluhráči tak i protihráči přesunuly, respektive zformovali v pokutovém území.
- Razantní a přesně umístěná střela na zadní tyč kolem brankaře.

Tabulka č. 1: Rohový kop řešený krátkou rozehrávkou Španělsko – Irsko

Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	3
Vzdálenost SS	Krátká rozehrávka	Výška fin. přihrávky	Přízemní
Směr SS	Na přední tyč	Rotace míče	-
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba nohou – přímým nártem	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	4		

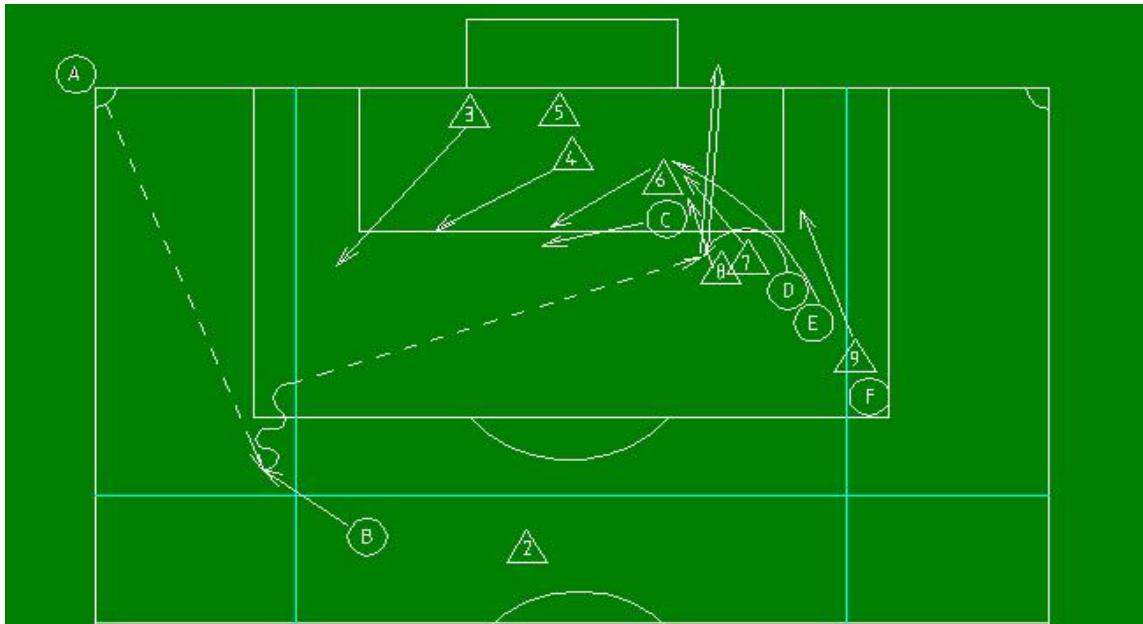
Obrázek č. 2: Rohový kop řešený krátkou rozehrávkou Anglie – Ukrajina

Kritická místa:

- Rychlá a překvapivá krátká rozehrávka.
- Na rozehrávku na krátko zareagoval pouze jediný hráč 2.

Tabulka č. 2: Rohový kop řešený krátkou rozehrávkou Anglie – Ukrajina

Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	1
Vzdálenost SS	Krátká rozehrávka	Výška fin. přihrávky	Polovysoká
Směr SS	Na přední tyč	Rotace míče	Od branky
Ukončení SS	-	Počet participujících	3
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	7		

Obrázek č. 3: Rohový kop řešený krátkou rozehrávkou Dánsko – Německo

Kritická místa:

- Pohyb hráče E, kterým odlákal hráče 7 a 8 a uvolnil tím prostor pro zakončujícího hráče E.
- Klamavý pohyb hráče D, který se pohybem zpět dostal do volného prostoru a zakončil.
- Skrytá přihrávka na hráče B nabíhajícího z hloubi pole.

Tabulka č. 3: Rohový kop řešený krátkou rozehrávkou Dánsko – Německo

Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	1
Vzdálenost SS	Krátká rozehrávka	Výška fin. přihrávky	Polovysoká
Směr SS	Na zadní tyč	Rotace míče	Od branky
Ukončení SS	-	Počet participujících	4
Způsob zakončení SS	Střela nohou – vnitřním nártem	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	3		

Obrázek č. 4: Rohový kop řešený krátkou rozehrávkou Itálie – Německo

Kritická místa:

- Skrytá přihrávka na nabíhajícího hráče B z hloubi pole.
- Posunutí míče hráčem B do prostoru vhodnému pro zakončení.
- Pozdní vystoupení hráče 2 proti hráči B, který měl dostatek času se připravit na zakončení.

Tabulka č. 4: Rohový kop řešený krátkou rozehrávkou Itálie – Německo

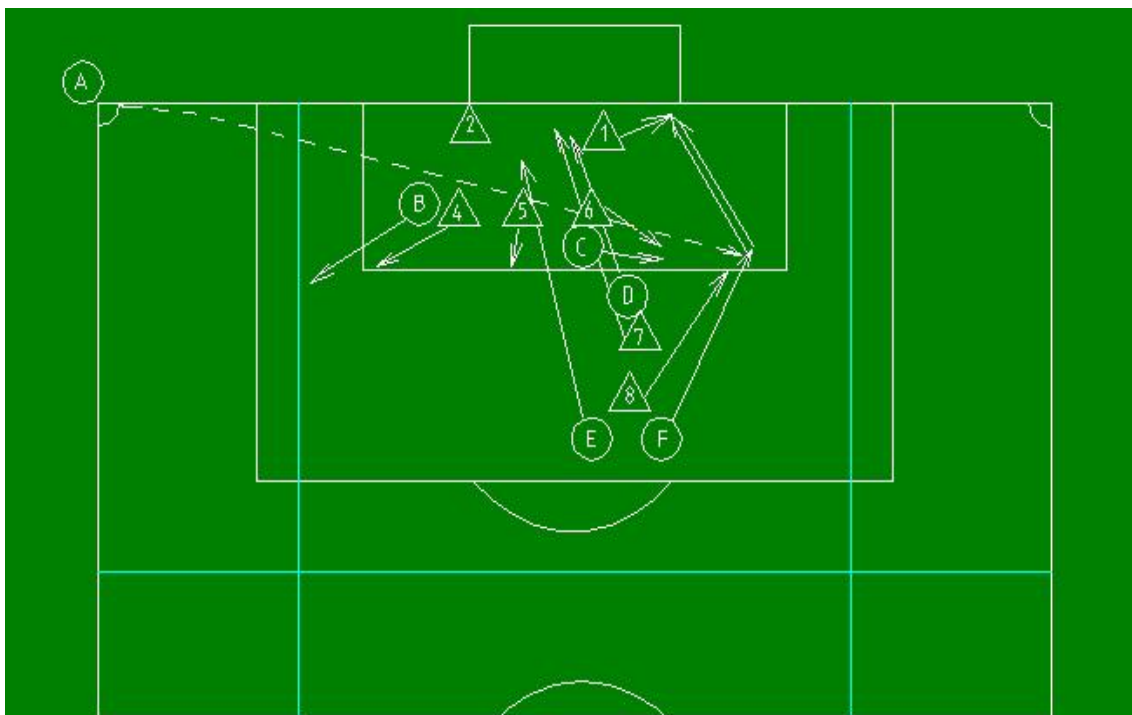
Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	3
Vzdálenost SS	Krátká rozehrávka	Výška fin. přihrávky	Přízemní
Směr SS	Na penaltu	Rotace míče	-
Ukončení SS	-	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střela nohou – přímým nártem	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	5		

5.2.2 Dlouhá přihrávka

Při řešení rohového kopu dlouhou přihrávkou, si provedení dále rozdělíme dle prostoru, do jakého byl rohový kop realizovaný dlouhou přihrávkou zahráván.

5.2.2.1 Dlouhá přihrávka na zadní tyč

U rohových kopů zahráváných do prostoru zadní tyče vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení nebo ohrožení branky soupeře, byl ve většině těchto standardních situací použit náběh v řadě na trajektorii míče jako v případě anglického týmu v zápase s Ukrajinou (Obr. a Tab. č. 5). Podobným způsobem tedy náběhem v řadě na trajektorii míče se při vstřelení branky Dánsku prezentoval německý tým, v tomto případě navíc se zpětnou přihrávkou na střed branky, díky které mohlo dojít ke snazšímu odpoutání německých útočících hráčů od mírně desorientovaných dánských obránců a vstřelení branky (Obr. a Tab. č. 6).

Obrázek č. 5: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Anglie – Ukrajina

Kritická místa:

- Rychlé uvolnění hráč F na zadní tyč, které nezachytí včas hráč 8.
- Přesná a načasovaná přihrávka od hráče A.

Tabulka č. 5: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Anglie – Ukrajina

Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	1
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na zadní tyč	Rotace míče	Do branky
Ukončení SS	-	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	2		

Obrázek č. 6: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Německo – Dánsko

Kritická místa:

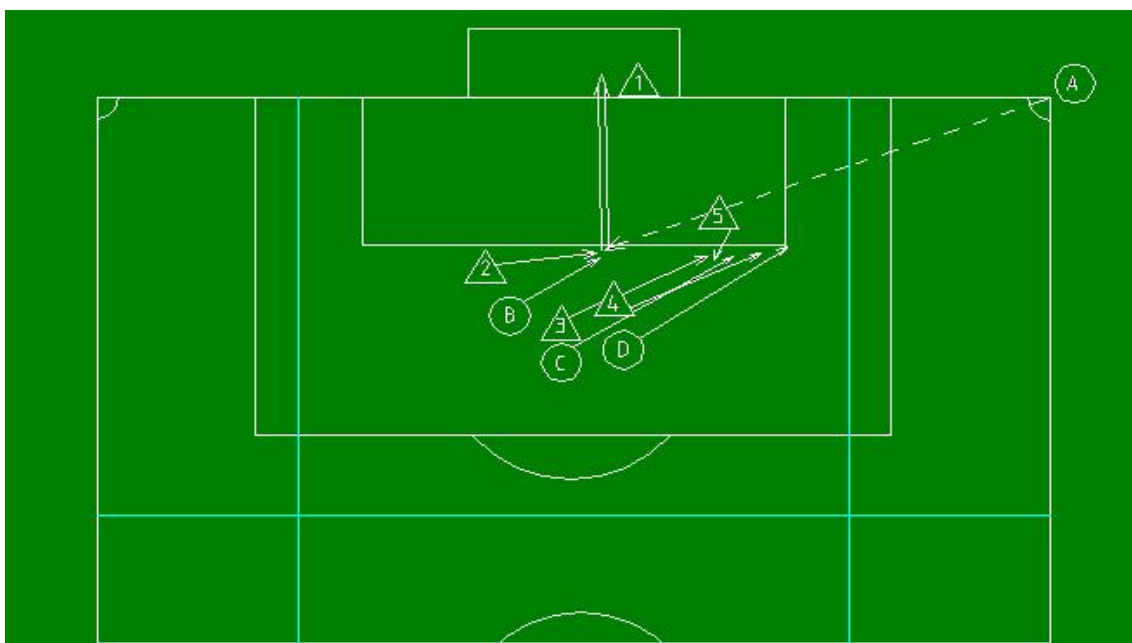
- Uvolnění hráče B z prostoru za zády německých obránců, tímto postavením němečtí hráči neměli přehled o náběhu hráčů za nimi.
- Zpětná přihrávka od hráče G, díky které se bránící hráči dostali do takového postavení, že nebyly schopni zachytit za nimi nabíhajícího hráče B.

Tabulka č. 6: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Německo – Dánsko

Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	3
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na zadní tyč	Rotace míče	Od branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	3
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	3		

5.2.2.2 Dlouhá přihrávka na střed branky

Úspěšnost rohových kopů zahrávaných na střed branky u kterých došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, byla velmi nízká. Úspěšně provedena byla pouze jedna standardní situace tohoto typu a to v zápase Itálie – Irsko, kdy se italskému týmu náběhem ve skupině do předem určeného prostoru přední tyče podařilo odvést obránce Irska a na středu branky zůstalo pouze po jednom hráči Itálie a jednom Irsku. V následném osobním souboji uplatnil Italský hráč silové schopnosti a výborně odclonil protivníka a následně skóroval do irské branky (Obr. a Tab. č. 7).

Obrázek č. 7: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na střed branky Itálie – Irsko

Kritická místa:

- Náběhem hráči C, D na přední tyč navázali hráče 3, 4, tím došlo k uvolnění prostoru na středu branky.
- Výborné odclonění před zakončení hráče B.
- Přesná přihrávka od hráče A.

Tabulka č. 7: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na střed branky Itálie – Irsko

Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	3
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Polovysoká
Směr SS	Na střed branky	Rotace míče	Do branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	4
Způsob zakončení SS	Střelba nohou – přímým nártem	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	2		

5.2.2.3 Dlouhá přihrávka na penaltu

K zahrávání rohových kopů na penaltu přistupovali týmy velmi sporadicky, do tohoto prostoru se míče při zahrávání standardních situací dostávali ve většině případu nezáměrně, ve zbylých případech byly pokryty obránci, tato skutečnost se také promítla v úspěšnosti zahrávání rohových kopů do tohoto prostoru, protože ani jedna standardní situace zahraná tímto způsobem nevedla ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře.

5.2.2.4 Dlouhá přihrávka na přední tyč

Varianta zahrávání rohového kopu na přední tyč byla nejčastěji používanou a také nejvíce úspěšnou. Velmi často se zde uplatňoval náběh po skupinkách do předem určených prostor. Tak tomu bylo i v zápase Itálie s Irskem kde na přední tyči prakticky z místa italský střelec branky přeskočil irského obránce a vstřelil branku (Obr. a Tab. č. 8). Prakticky totožně vzhlíží i standardní situace v utkání Portugalsko – Dánsko (Obr. a Tab. č. 9).

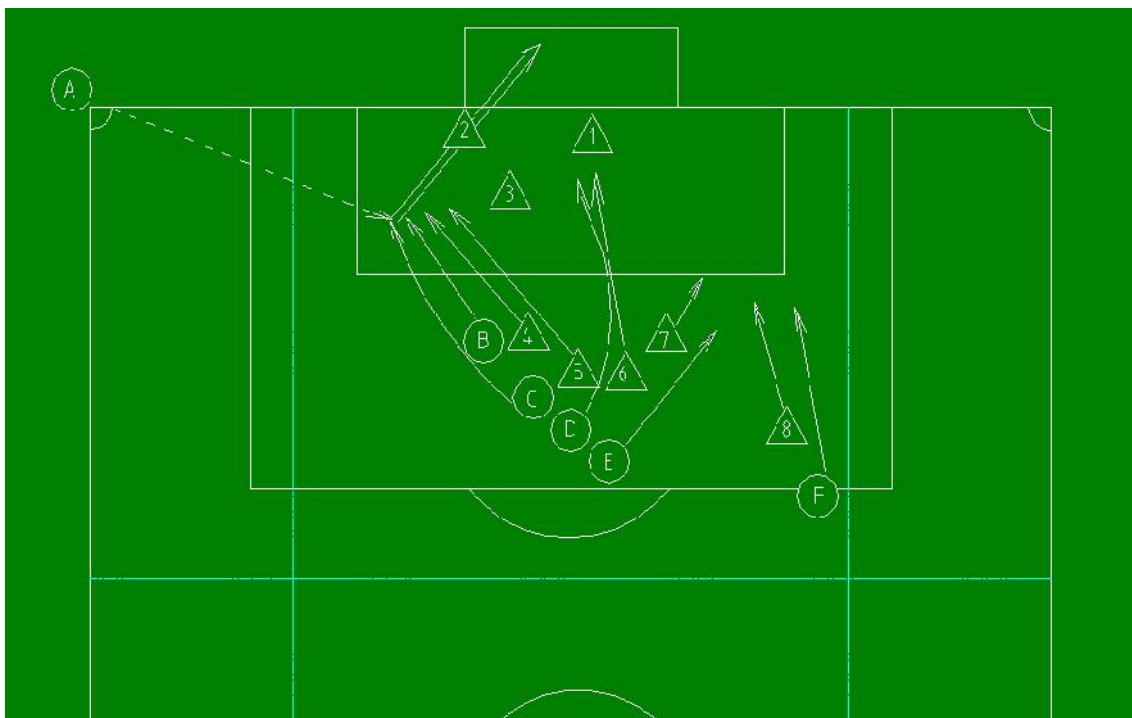
Obrázek č. 8: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na přední tyč Itálie – Irsko

Kritická místa:

- Pohyb hráče B a odlákání dvou hráčů 1, 5 z prostoru přední tyče, ze kterého posléze byla vstřelena branka.
- Špatná obranná činnost hráče 4 – špatné obsazení hráče E, který následně skóruje.
- Přesné umístění a načasování přihrávky hráčem A.

Tabulka č. 8: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na přední tyč Itálie – Irsko

Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	1
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Polovysoká
Směr SS	Na přední tyč	Rotace míče	Do branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	3
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	2		

Obrázek č. 9: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na přední tyč Portugalsko – Dánsko

Kritická místa:

- Časoprostorové sladění náběhu hráče C a dlouhé přihrávky od hráče A.
- Špatné obsazování hráčů 4 a 5.

Tabulka č. 9: Rohový kop řešený dlouhou přihrávkou na přední tyč Portugalsko – Dánsko

Typ SS	Rohový kop	Místo zahrávání SS	1
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na přední tyč	Rotace míče	Do branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	2		

5.3 Volný kop (přímý a nepřímý)

Volných přímých a nepřímých kopů vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, jsme zaznamenali na Mistrovství Evropy 2012 celkem 22 a z toho 6 skončilo brankou. Podobě jako u rohových kopů, tak i zde byli uspořádány dle způsobu jejich provedení a to na rozehrání krátkou přihrávkou, dlouhou přihrávkou do pokutového území a přímou střelou na branku. Provedení dlouhou přihrávkou do pokutového území jsme dále dělili dle prostoru, do jakého bude rohový kop zahráván a to na zadní tyč, na střed branky, na penaltu nebo přední tyč.

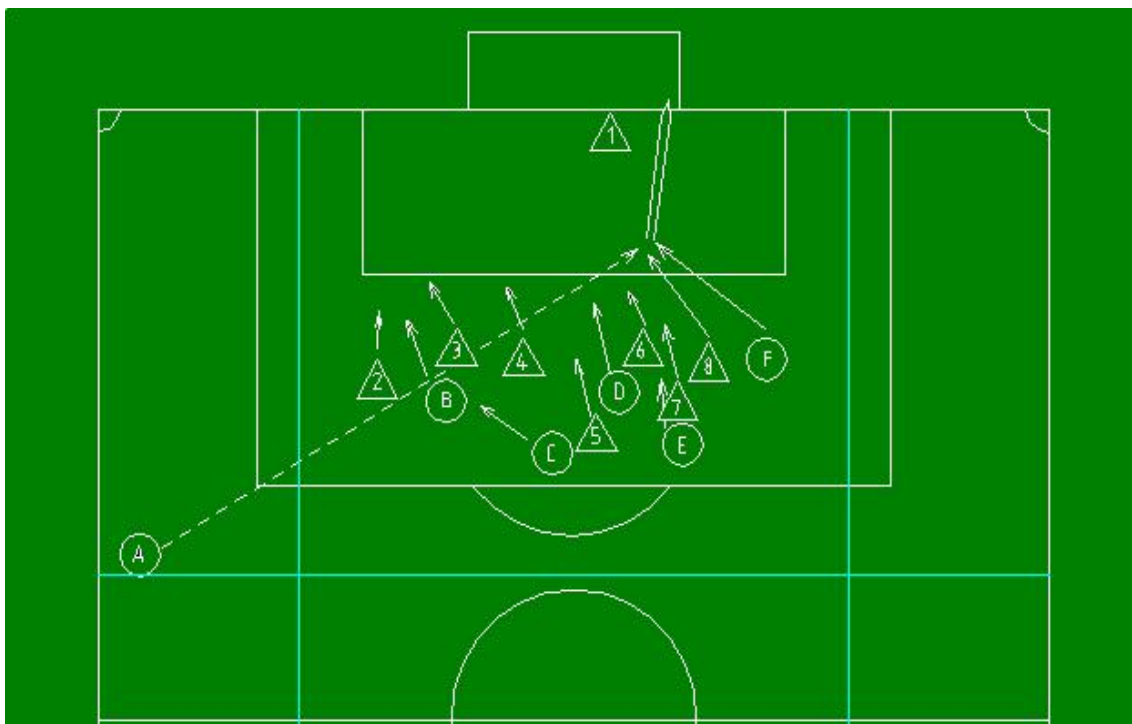
5.3.1 Krátká rozehrávka

U varianty provedení krátkou přihrávkou jsme během celého turnaje nezaznamenali ani jeden případ, při kterém by došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře.

5.3.2 Dlouhá přihrávka

5.3.2.1 Dlouhá přihrávka na zadní tyč

V provedení dlouhou přihrávkou do prostoru na zadní tyč jsme opět stejně jako u rohových kopů do tohoto prostoru registrovali ve většině úspěšných případů náběh v řadě na trajektorii míče. Tímto způsobem byl realizován přímý volný kop Irska v utkání s Chorvatskem, kde po důrazném souboji na zadní tyči vstřelilo Irsko branku (Obr. a Tab. č. 10). Stejně tak tomu bylo v utkání Švédska s Anglií, švédští hráči v náběhu v řadě na trajektorii míče a na zadní tyči skórující švédský hráč, jehož pohyb nebyl nikým zachycen a prakticky nikým neatakován, střílí branku (Obr. a Tab. č. 11).

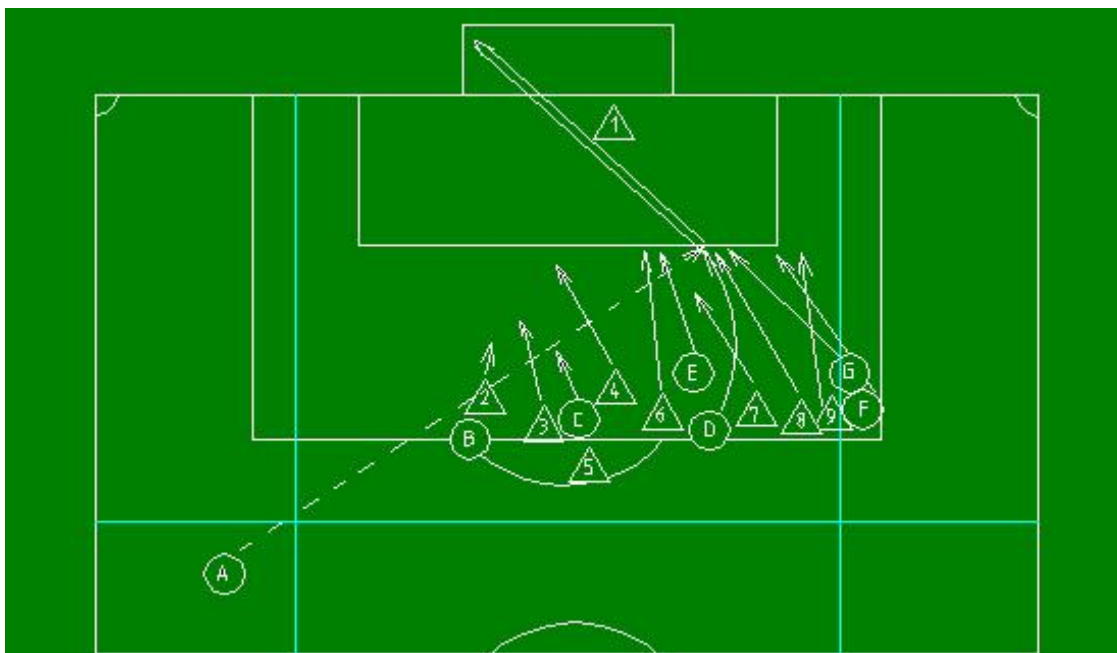
Obrázek č. 10: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Irsko – Chorvatsko

Kritická místa:

- Důraz v osobním souboji hráče F.
- Špatné postavení bránícího hráče 8 zády k náběhu skórujícího hráči F.
- Nevyběhnutí brankáře.

Tabulka č. 10: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Irsko – Chorvatsko

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	1
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na zadní tyč	Rotace míče	Do branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba Hlavou	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	2		

Obrázek č. 11: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Švédsko – Anglie

Kritická místa:

- Špatné obsazování prostoru hráčem 8.
- Přesná přihrávka a její načasování od hráče A.

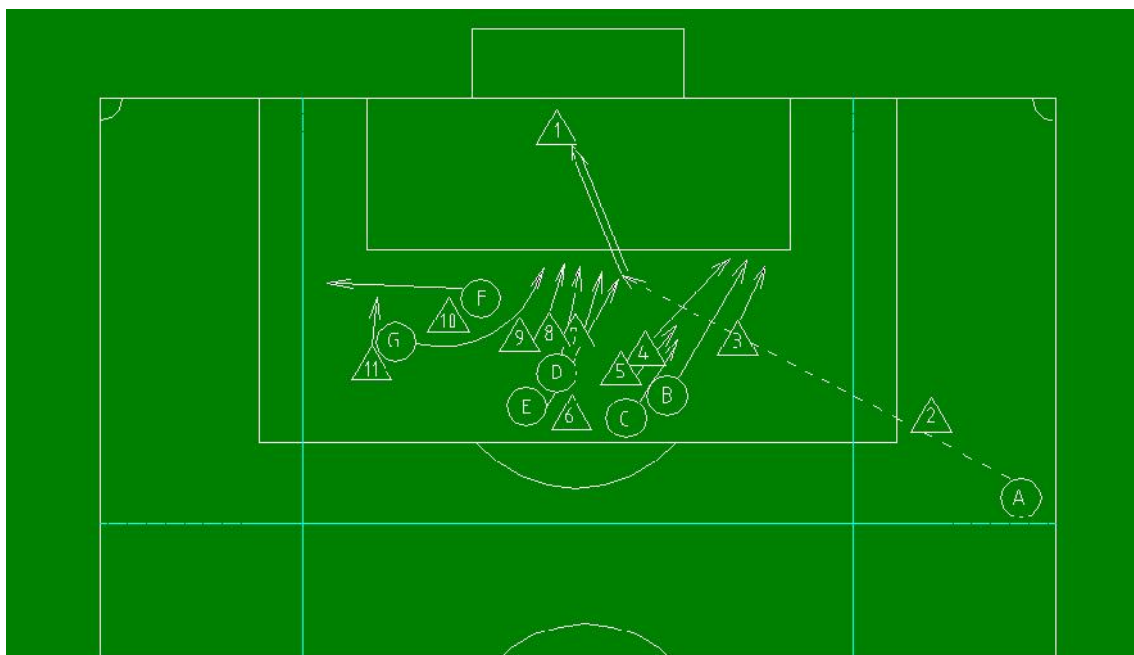
Tabulka č. 11: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Švédsko – Anglie

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	4
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na zadní tyč	Rotace míče	Do branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	2		

5.3.2.2 Dlouhá přihrávka na střed branky

Další variantou je zahrávání přímých a nepřímých volných kopů na střed branky, zde se v případech námi zaznamenaných jeví jako jedním z klíčových momentů směr rotace míče. Ve dvou případech měla dlouhá finální přihrávka směr rotace míče od branky, obě tyto standardní situace jsme zaznamenali v utkání Francie – Anglie (Obr. a Tab. č. 12. a 13). Výrazný podíl tohoto aspektu můžeme vidět hlavně v druhém případě kdy je dlouhá přihrávka zahrávána z dlouhé vzdálenosti a má dlouhou dráhu letu, ale díky preciznímu zahrání, kdy zahrávající hráč udal míč dostatečnou razancí a rotací,

byla tato přihrávka složitě dosažitelná jak pro brankaře, tak pro bránící hráče Francie. Opačné rotace tedy do branky naopak využili Rusové v utkání s Polskem, kdy při ideálně kopnutém míči umístěného přímo do branky k zadní tyči, stačilo ruskému střelci branky i nečistě trefit míč hlavou respektive ramenem a míč přesto skončil ruskou brankou (Obr. a Tab. č. 14).

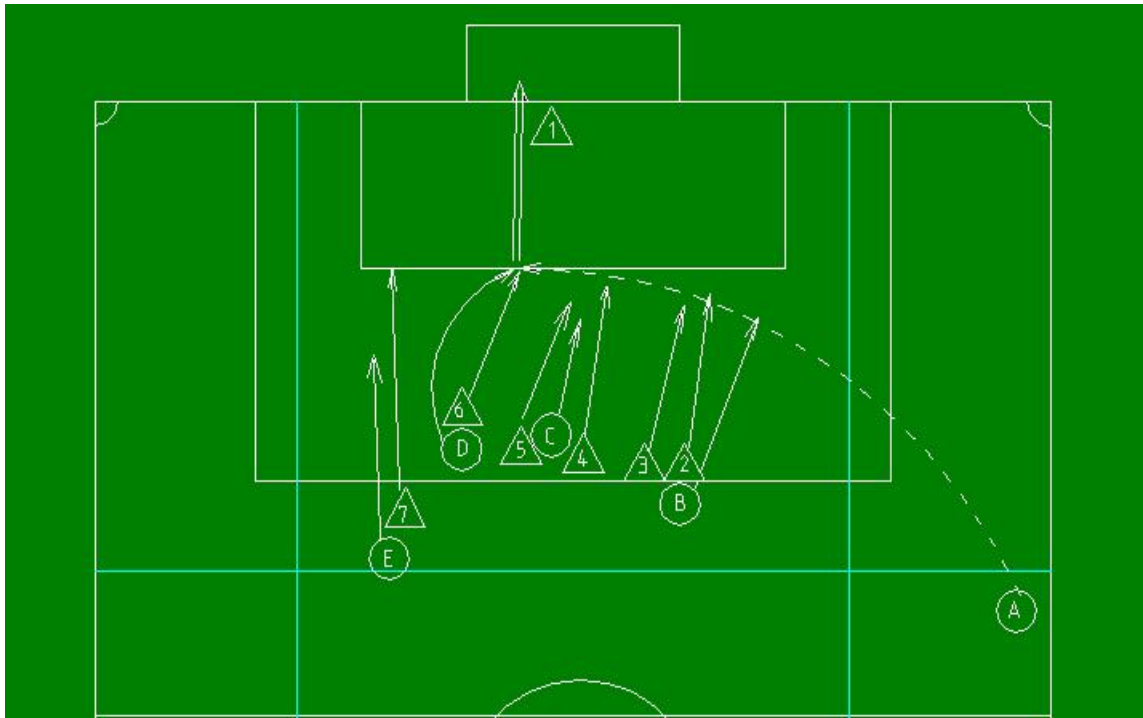
Obrázek č. 12: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na střed branky Francie – Anglie

Kritická místa:

- Přesná a načasovaná přihrávka do prostoru od hráče A.
- Předskočení a důraz v souboji hráče E.

Tabulka č. 12: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na střed branky Francie – Anglie

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	3
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na střed branky	Rotace míče	Od branky
Ukončení SS	-	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	2		

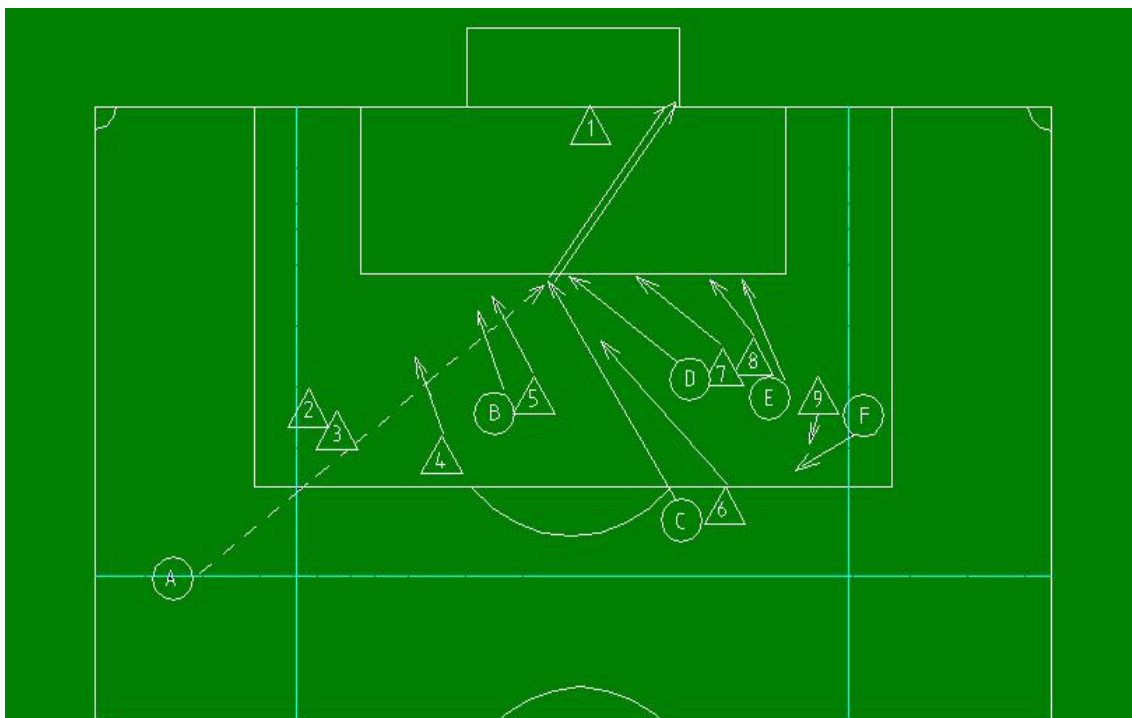
Obrázek č. 13: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na střed branky Francie – Anglie II

Kritická místa:

- Přesný dalekonosný rotovaný centr na střed branky.
- Důraz v osobním souboji hráče D.

Tabulka č. 13: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na střed branky Francie – Anglie II

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	6
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na střed branky	Rotace míče	Od branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	2		

Obrázek č. 14: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na zadní tyč Rusko – Polsko

Kritická místa:

- Rychlý náběh hráče C, který hráč 6 nezachytil.
- Přesná a dobře načasovaná přihrávka do prostoru na nabíhající hráče.

Tabulka č. 14: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na střed branky Rusko – Polsko

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	4
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Polovysoká
Směr SS	Na střed branky	Rotace míče	Do branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	2		

5.3.2.3 Dlouhá přihrávka na penaltu

Přímých a nepřímých volných kopů zahrávaných na penaltu, vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení nebo ohrožení branky soupeře nebylo stejně jako v případě rohových kopů mnoho. Na Obrázku č. 15: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na penaltu Polsko – Řecko je znázorněn Řeky zahrávaný přímý volný kop v zápase s Polskem (Tab. č. 15). V tomto případě se opět

ukazuje význam rotace do branky u přímých a nepřímých volných kopů zahrávaných dlouhou přihrávkou na střed branky, díky tomu stačilo zakončujícímu hráči přihrávku jen tečovat, aby ohrozil polského brankaře.

Obrázek č. 15: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na penaltu Polsko – Řecko

Kritická místa:

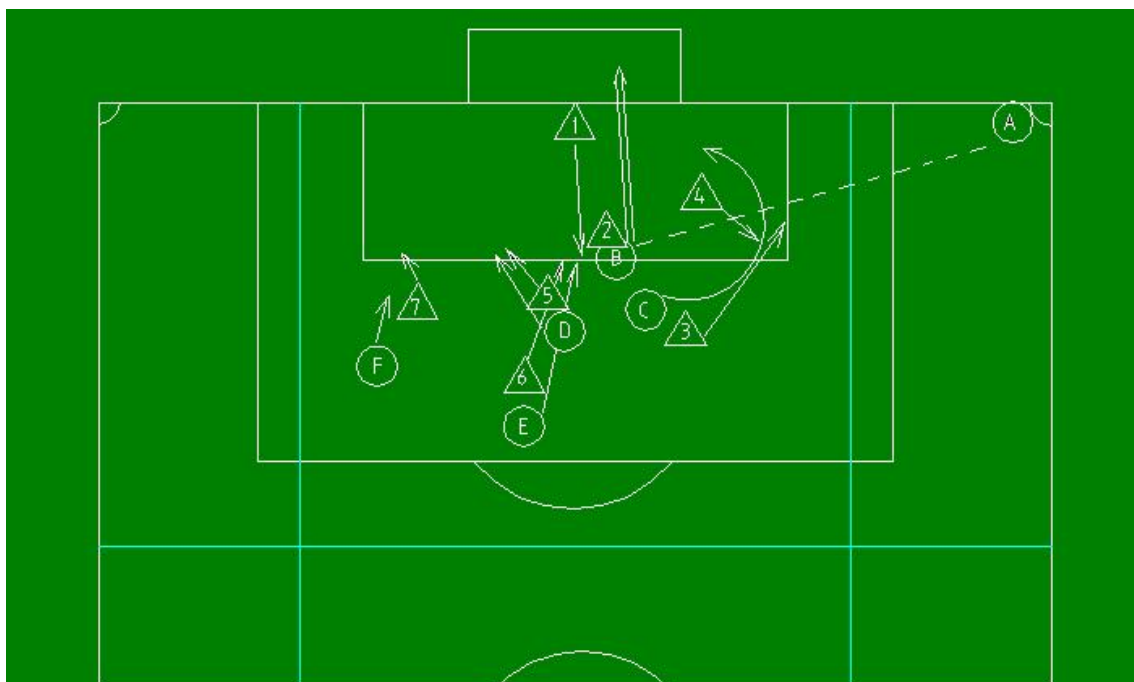
- Přesná a načasovaná přihrávka do prostoru na nabíhajícího hráče C.

Tabulka č. 15: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na penaltu Polsko – Řecko

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	6
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na penaltu	Rotace míče	Od branky
Ukončení SS	-	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	2		

5.3.2.4 Dlouhá přihrávka na přední tyč

Varianta zahrávání přímých a nepřímých volných kopů na přední tyč přinesla překvapivě během celého turnaje pouze jeden případ, ze kterého bylo dosaženo branky. Akci zakončenou brankou předvedl tým Německa ve čtvrtfinále s Řeckem, kde uplatnil náběh s předem určenými prostory s využitím klamavých pohybů. Po chybě řeckého brankáře a nedůrazu řecké obrany vstřelil po zakončení hlavou německý tým branku (Obr. a Tab. č. 16).

Obrázek č. 16: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na přední tyč Německo – Řecko

Kritická místa:

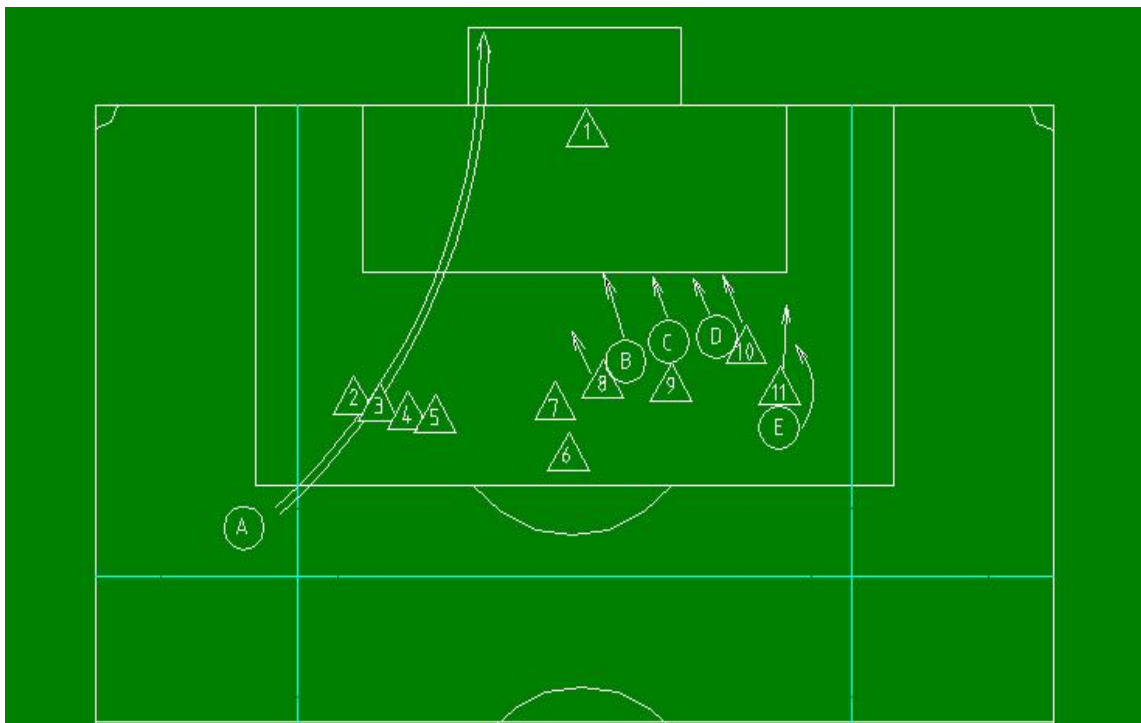
- Odrazová síla hráče B, který z místa přeskočil hráče 2.
- Nedůraz v osobním souboji hráče 2.
- Špatný odhad brankáře a následně špatný výběh, kdy byl předskočen hráčem B.

Tabulka č. 16: Volný kop řešený dlouhou přihrávkou na přední tyč Německo – Řecko

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	3
Vzdálenost SS	Dlouhá přihrávka	Výška fin. přihrávky	Vysoká
Směr SS	Na přední tyč	Rotace míče	Do branky
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	2
Způsob zakončení SS	Střelba hlavou	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	2		

5.4 Volný kop realizovaný přímou střelou na branku

U volných kopů realizovaných střelou přímo na branku došlo v 9 případech k situaci, že brankář musel zasáhnout a v jednom případě byla vstřelena branka a to v zápase Itálie – Chorvatsko. Zakončení Italů (Obr. a Tab. č. 17), které vedlo ke vstřelení branky, bylo realizováno střelou přes zeď. Brankář Chorvatska měl znesnadněnou pozici vzhledem ke klamavému postavení nabíhajících hráčů Itálie v pokutovém území, vzhledem k tomu, že se nabízela možnost zahrání přímého volného kopu dlouhou přihrávkou právě na některého z nabíhajících italských hráčů. Druhým faktorem, který ovlivnil úspěšnost této standardní situace, byl způsob, jakým italský hráč zahrál tento přímý volný kop. Povedlo se mu s využitím rotace poslat na chorvatskou branku střelu, která měla klesající trajektorii letu a v momentě, kdy přešla úroveň brankové čáry, se nacházela v přízemní úrovni a pro chorvatského brankaře bylo velmi složité ji zachytit. Druhým způsobem realizace volných kopů zakončených přímou střelou na branku bylo střelou kolem zdi. Jedním z momentů kdy byl tento způsob realizován, bylo v zápase Itálie – Irsko (Obr. a Tab. č. 18).

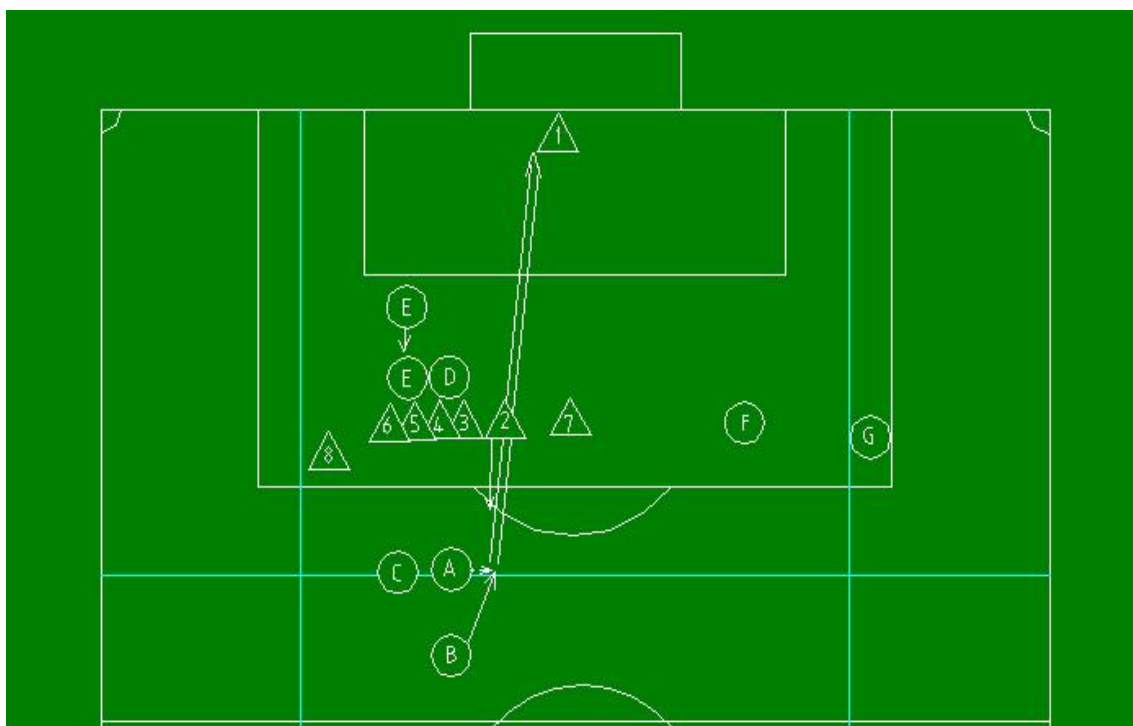
Obrázek č. 17: Volný kop řešený přímou střelou na branku Itálie – Chorvatsko

Kritická místa:

- Klamné postavení hráčů B, C, D a E u něhož se nabízí realizace standardní situace dlouhou přihrávkou.
- Přesně umístěná střela hráčem A.

Tabulka č. 17: Volný kop řešený přímou střelou na branku Itálie – Chorvatsko

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	1
Vzdálenost SS	-	Výška fin. přihrávky	-
Směr SS	Přes zeď	Rotace míče	-
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	5
Způsob zakončení SS	Střelba nohou – vnitřním nártem	Způsob obrany	Kombinovaná
Počet doteků	1		

Obrázek č. 18: Volný kop řešený přímou střelou na branku Itálie – Irsko

Kritická místa:

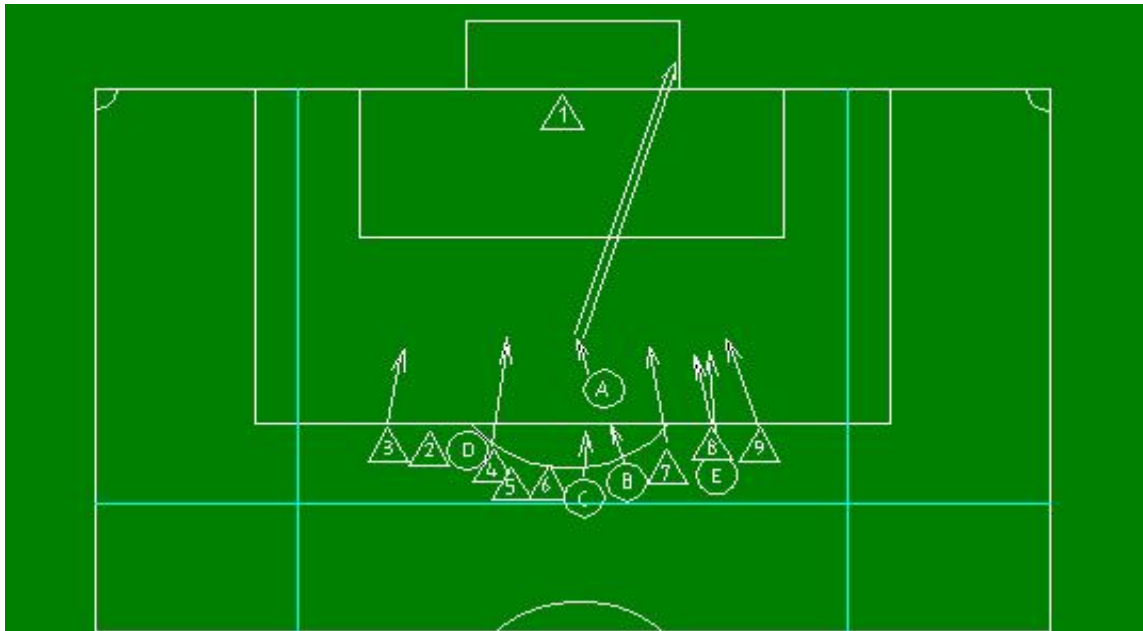
- Klamné postavení a překvapivá přihrávka hráče A za sebe na zakončujícího hráče B.
- Otočení zády k míči, hráče 2 nabíhajícího proti střele.

Tabulka č. 18: Volný kop řešený přímou střelou na branku Itálie – Irsko

Typ SS	Přímý volný kop	Místo zahrávání SS	2
Vzdálenost SS	-	Výška fin. přihrávky	-
Směr SS	Kolem zdi	Rotace míče	-
Ukončení SS	-	Počet participujících	3
Způsob zakončení SS	Střelba nohou – přímým nártem	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	2		

5.5 Pokutový kop

Během celého turnaje se v základní hrací době zahrávali tři pokutové kopy. Byly zde aplikovány dvě varianty zahrání pokutového kopu. V zápase mezi Itálií a Německem byl pokutový kop zahrán vnitřní stranou nohy, tento kop je technicky nejméně náročný, co se týče přesnosti kopu, proto jej také využil německý při zahrání, při kterém předem věděl, že bude pokutový kop směřovat ze svého pohledu co nejvíce k pravé tyči bez ohledu na pohyb brankaře. Střele navíc dodal dostatečnou razanci, a přestože brankář vystihl stranu, na kterou byl pokutový kop zahráván, na míč nedosáhl (Obr. a Tab. č. 19). Druhou variantou byl pokutový kop zahráný v reakci na pohyb brankaře. Hráč zahrávající pokutový kop tímto způsobem čeká do poslední chvíle na pohyb brankaře a posílá míč do opačného směru. Tak tomu bylo v zápasech Německo – Řecko (Obr. a Tab. č. 20) a Španělsko – Francie, s tím rozdílem, že řecký hráč zakončoval vnitřní stranou nohy k pravé tyči, u španělského střelce to bylo zakončení vnitřním nártem naopak k levé tyči (Obr. a Tab. č. 21).

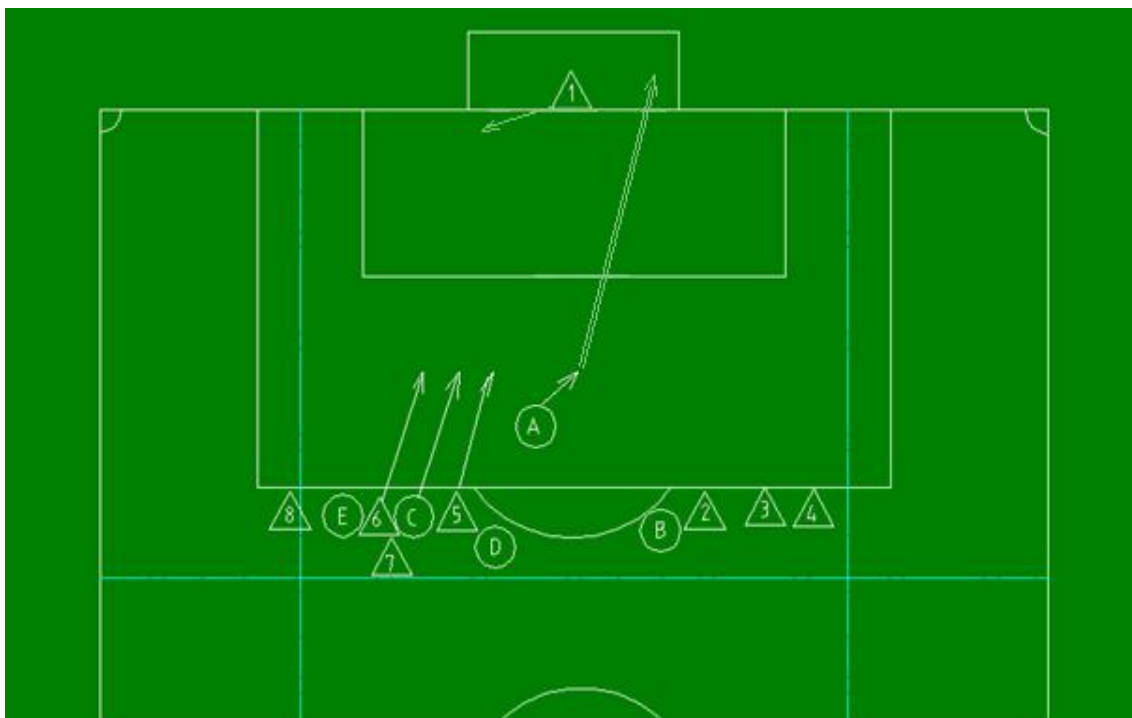
Obrázek č. 19: Pokutový kop Itálie – Německo

Kritická místa:

- Přesně umístěná a dostatečně razantní střela.

Tabulka č. 19: Pokutový kop Itálie – Německo

Typ SS	Pokutový kop	Místo zahrávání SS	2
Vzdálenost SS	-	Výška fin. přihrávky	-
Směr SS	-	Rotace míče	-
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	1
Způsob zakončení SS	Střelba nohou – vnitřní stranou nohy	Způsob obrany	-
Počet doteků	1		

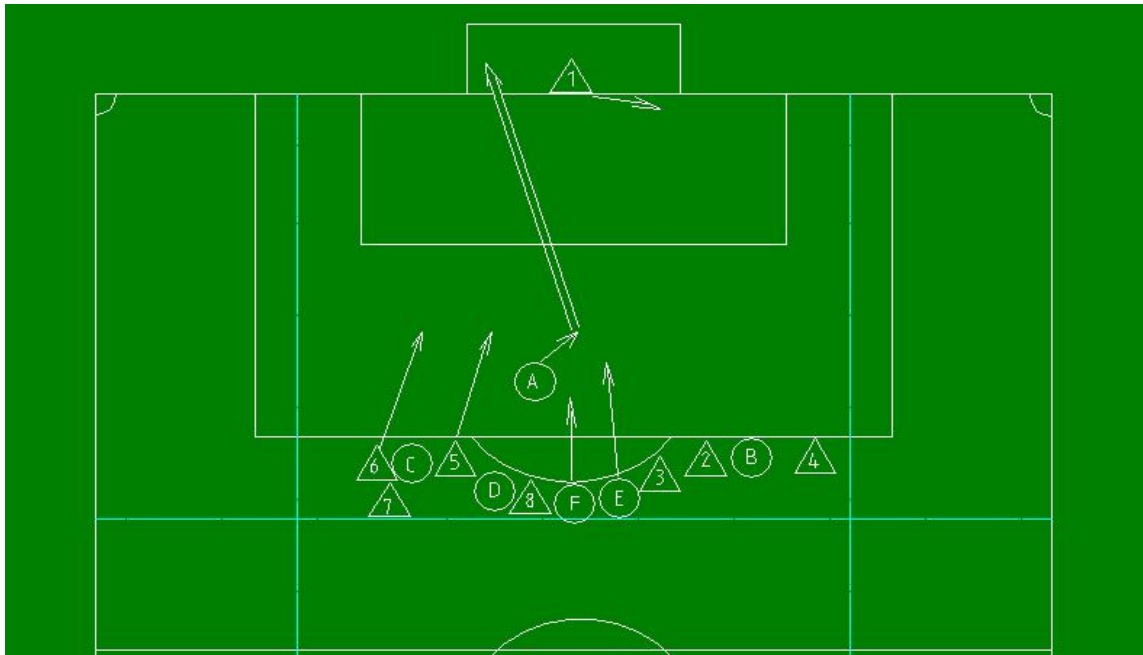
Obrázek č. 20: Pokutový kop Německo – Řecko

Kritická místa:

- Kop do míče v nejzazším momentě, až po pádu brankaře.

Tabulka č. 20: Pokutový kop Německo – Řecko

Typ SS	Pokutový kop	Místo zahrávání SS	2
Vzdálenost SS	-	Výška fin. přihrávky	-
Směr SS	-	Rotace míče	-
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	1
Způsob zakončení SS	Střelba nohou – vnitřní stranou nohy	Způsob obrany	-
Počet doteků	1		

Obrázek č. 21: Pokutový kop Španělsko – Francie

Kritická místa:

- Kop do míče v nejzazším momentě, až po pádu brankaře.

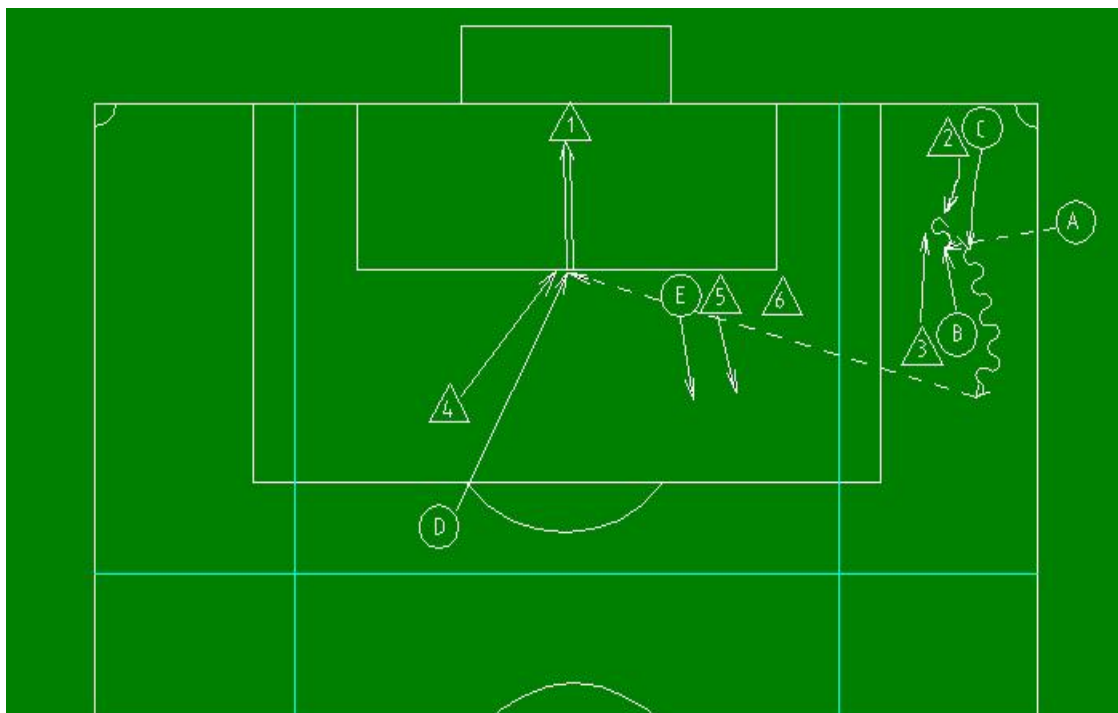
Tabulka č. 21: Pokutový kop Španělsko – Francie

Typ SS	Pokutový kop	Místo zahrávání SS	2
Vzdálenost SS	-	Výška fin. přihrávky	-
Směr SS	-	Rotace míče	-
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	1
Způsob zakončení SS	Střelba nohou – vnitřním nártem	Způsob obrany	-
Počet doteků	1		

5.6 Vhazování ze zámezí

V celém průběhu turnaje jsme celkem zaznamenali 3 vhazování ze zámezí v blízkosti pokutového území vedoucích k překonání obrany soupeře a ohrožení branky soupeře. Jedna z těchto situací byla zakončena brankou. Všechny tři zmíněné vhazování ze zámezí byli, realizovány jednoduchým řetězcem krátkých přihrávek. Ani v jednom z případů nebylo realizováno vhazování ze zámezí dlouhou přihrávkou do pokutového území. Velmi dobře řešili vhazování ze zámezí Rusové, kteří v obou případech jak

v zápase s Řeckem (Obr. a Tab. č. 22), tak proti týmu České republiky (Obr. a Tab. č. 24) měli provedení založené na pokrytí respektive na navázání dvou protihráčů a posléze uvolnění spoluhráče krátkou přihrávkou. V obou případech to byla přihrávka patou, technicky velmi náročná na přesnost provedení. V zápase Německo Dánsko byla kombinace velmi jednoduchá, předcházela jí náběh a bezchybné převzetí míče s následnou přihrávkou před branku Dánska (Obr. a Tab. č. 23).

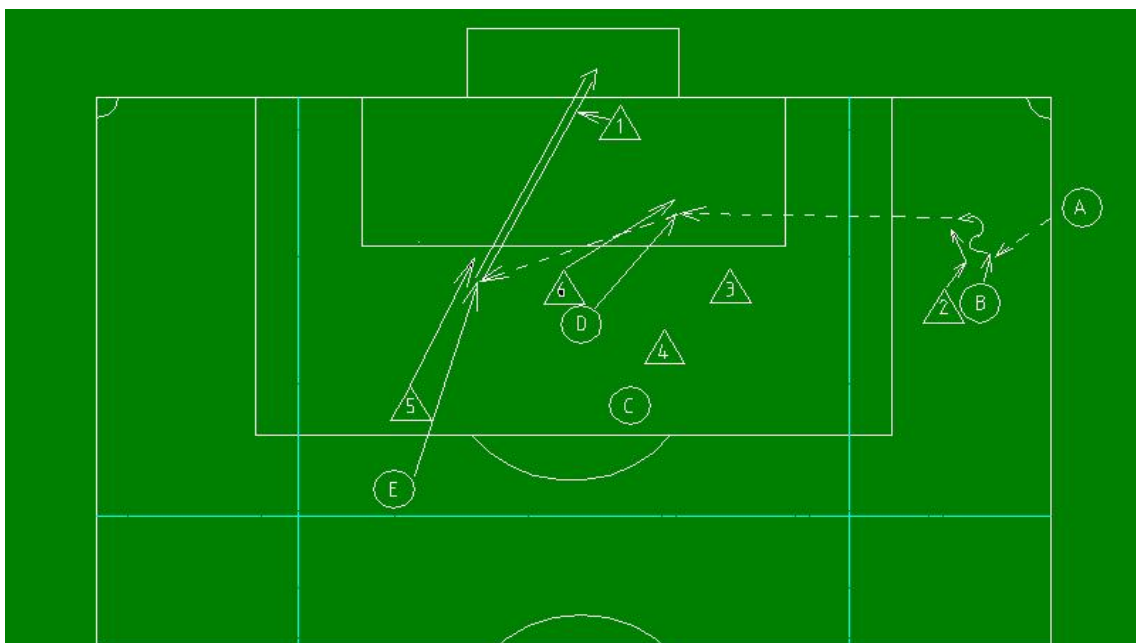
Obrázek č. 22: Vhazování ze zámezí Rusko – Řecko

Kritická místa:

- Pohyb s míčem hráče B, navázání dvou protihráčů 2, 3 a přihrávka na nabíhajícího hráče C.
- Časoprostorové sladění přihrávky od hráče C a náběhu hráče D.

Tabulka č. 22: Vhazování ze zámezí Rusko – Řecko

Typ SS	Vhazování ze zámezí	Místo zahrávání SS	3
Vzdálenost SS	Krátká rozehrávka	Výška fin. přihrávky	Přízemní
Směr SS	Na střed branky	Rotace míče	-
Ukončení SS	-	Počet participujících	4
Způsob zakončení SS	Nohou – vnitřní stranou nohy	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	5		

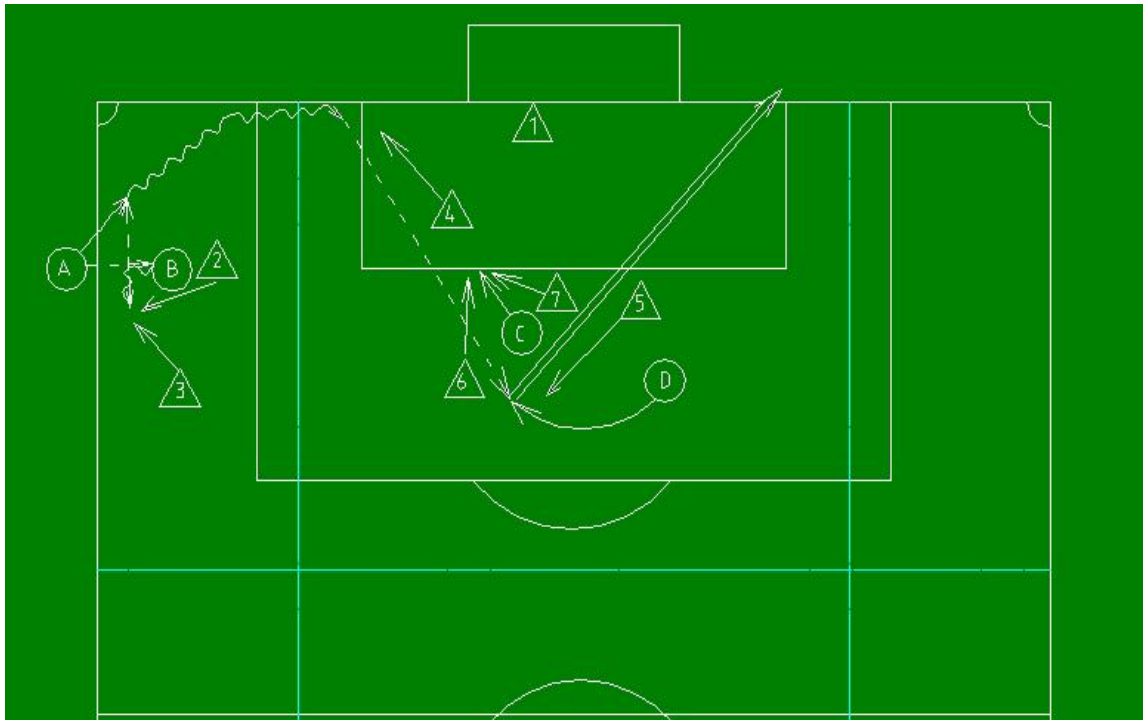
Obrázek č. 23: Vhazování ze zámezí Německo – Dánsko

Kritická místa:

- Uvolnění hráče B a přihrávka na přední tyč, respektive až do prostoru zadní tyče.
- Rychlý a obránci nezachycený náběh hráčů D a E.

Tabulka č. 23: Vhazování ze zámezí Německo – Dánsko

Typ SS	Vhazování ze zámezí	Místo zahrávání SS	3
Vzdálenost SS	Krátká rozehrávka	Výška fin. přihrávky	Přízemní
Směr SS	Na zadní tyč	Rotace míče	-
Ukončení SS	Brankou	Počet participujících	4
Způsob zakončení SS	Nohou – přímým nártem	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	5		

Obrázek č. 24: Vhazování ze zámezí Rusko – Česká republika

Kritická místa:

- Udržení míče hráčem B a navázání dvou protihráčů 2, 3.
- Pohyb hráče C a navázání na sebe dvou hráčů 6, 7 a tím vytvoření volného prostoru pro náběh a následné zakončení D.
- Uvolnění prostoru hráčem 6.

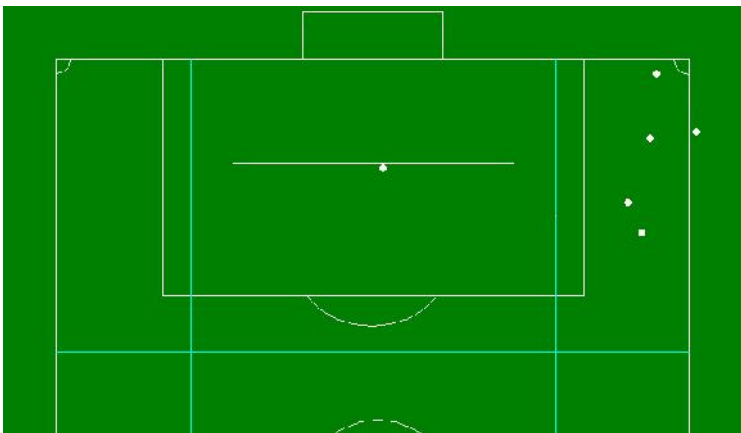
Tabulka č. 24: Vhazování ze zámezí Rusko – Česká republika

Typ SS	Vhazování ze zámezí	Místo zahrávání SS	1
Vzdálenost SS	Krátká rozehrávka	Výška fin. přihrávky	Přízemní
Směr SS	Na penaltu	Rotace míče	-
Ukončení SS	-	Počet participujících	4
Způsob zakončení SS	Nohou – vnitřní stranou nohy	Způsob obrany	Zónová
Počet doteků	5		

5.7 Aplikace do praxe

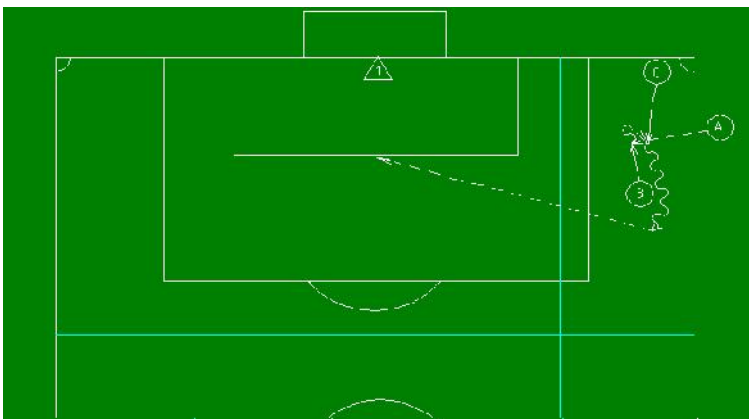
Pro aplikaci do praxe jsme si jako předlohu zvolili standardní situaci vhazování ze zámezí realizovanou v utkání ruským týmem v zápase s Řeckem. Provedení vhazování ze zámezí založené na pokrytí respektive na navázání dvou protihráčů a posléze uvolnění spoluhráče krátkou přihrávkou patou, které je technicky velmi náročné na přesnost provedení.

1. V úvodu jsme si celou akci dokonale zmapovali, rozšifrovali kritická místa a klíčové body této situace.
2. Následně celou akci vysvětlíme a popíšeme na základě našeho rozboru. Pomocí kuželů vytyčíme na hrací ploše klíčové prostory (Obr. č. 25)

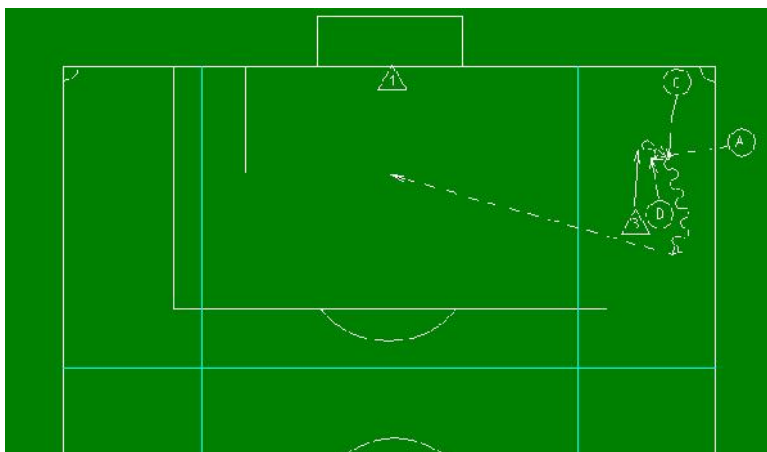
Obrázek č. 25: Hrací plocha vytyčená kužely

3. Dále můžeme přistoupit k samotnému nácviku. V 1. fázi nacvičujeme ve volném tempu a bez obránců formou průpravného cvičení. Dbáme na načasování přesnost provedení. Do branky postavíme brankaře, který chytá míče směřující do pokutového území a vrací je zpět. Postupně přidáváme na intenzitě, ale stále dbáme na správnosti provedení (Obr. č. 26).

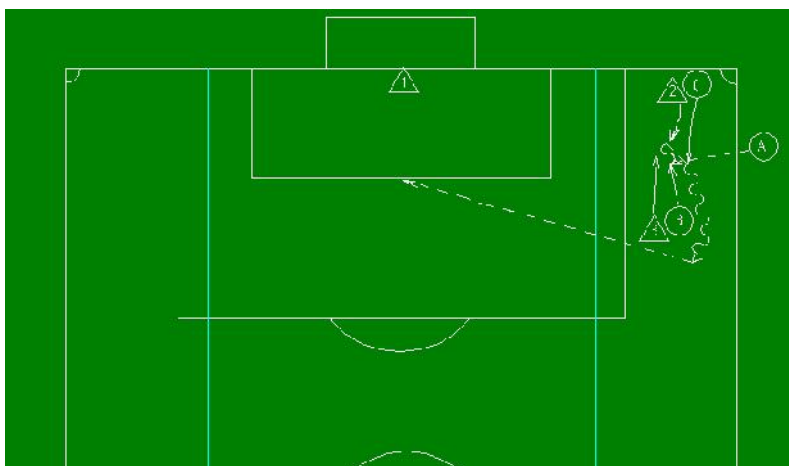
Obrázek č. 26: Průpravné cvičení bez obránců

4. V dalším kroku nácviku ve formě herního cvičení přidáme jednoho obránce, který atakuje pouze hráče B (Obr. č. 27).

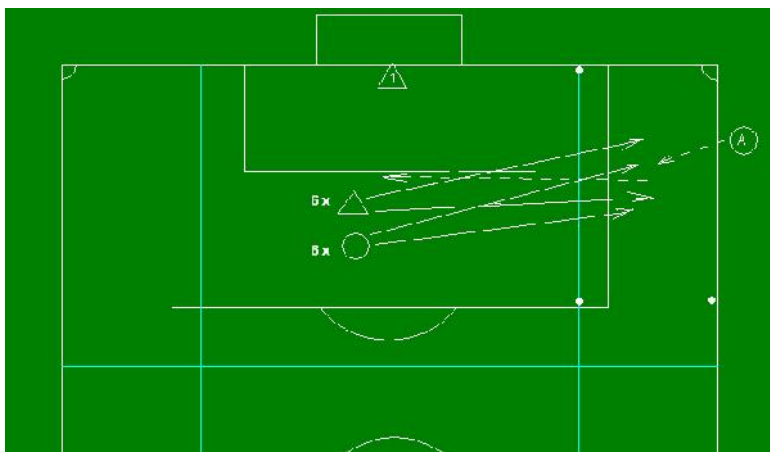
Obrázek č. 27: Herní cvičení s jedním obráncem

5. Následující krok nácviku je herní cvičení se dvěma obránci. Obránce 3 obsazuje hráče B a Obránce 2 hráče C (Obr. č. 28). Nepolevujeme však na důrazu na přesnost a správné načasování.

Obrázek č. 28: Herní cvičení s dvěma obránci

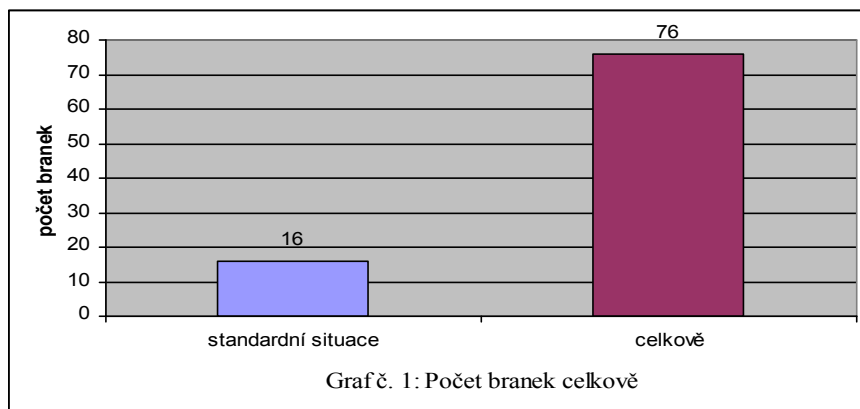
6. Posledním krokem je průpravná hra zaměřená na vhazování ze zámezí. Hrají 2 družstva, 6 proti 6 (obránci a útočníci), jsou však omezení tím, že do prostoru vymezeném kužely, smí pouze 2 hráči z každého družstva. Úkolem útočících ve vymezeném prostoru je se pomocí jednoduché kombinace uvolnit a přihrát míč na střed branky, kde se jejich spoluhráči pokoušejí o zakončení (Obr. č. 29).

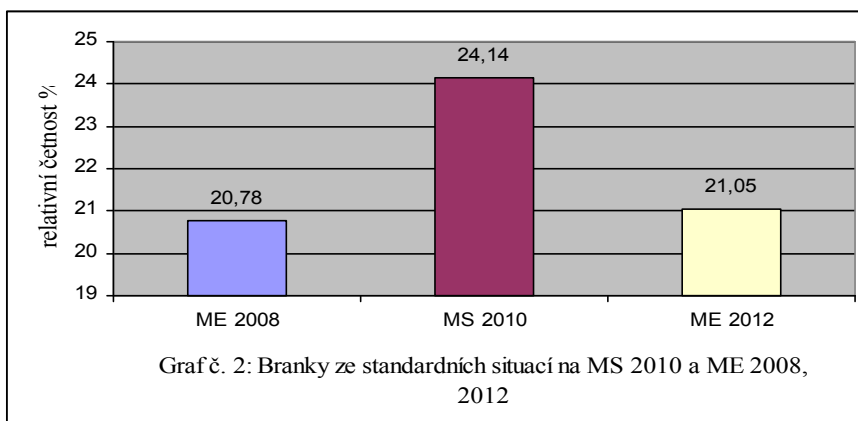

Obrázek č. 29: Přípravná hra 6:6

6 DISKUSE

Během celého Mistrovství Evropy ve fotbale 2012 konaném v Polsku a na Ukrajině bylo celkově vstřeleno 16 branek ze standardních situací. To činí 21,05 procent z celkového počtu 76 vstřelených branek (Graf č. 1). Což je procentuálně vyšší hodnota než na předchozím evropském šampionátu, vzhledem k tomu že na fotbalovém mistrovství Evropy v Rakousku a Švýcarsku konaném v roce 2008, bylo dosaženo také 16 branek z celkového počtu 77 vstřelených branek. Což činí 20,78 procent branek vstřelených při standardních situacích z celkového počtu vstřelených branek. Avšak porovnáme – li výsledky z mistrovství Evropy 2012 s Mistrovstvím Světa 2010, konaném v Jihoafrické republice, kde z celkového počtu 145 branek bylo dosaženo 35 v rámci standardních situací, což je 24,14 procent z celkového počtu vstřelených branek, dostáváme hodnoty nižší. Tyto výsledky potvrzují pokračující trend, kdy zhruba pětina respektive čtvrtina z celkového počtu vstřelených branek, je dosažena právě díky standardním situacím (Graf č. 2) Což je v obou případech výrazná část z celkového počtu dosažených branek.

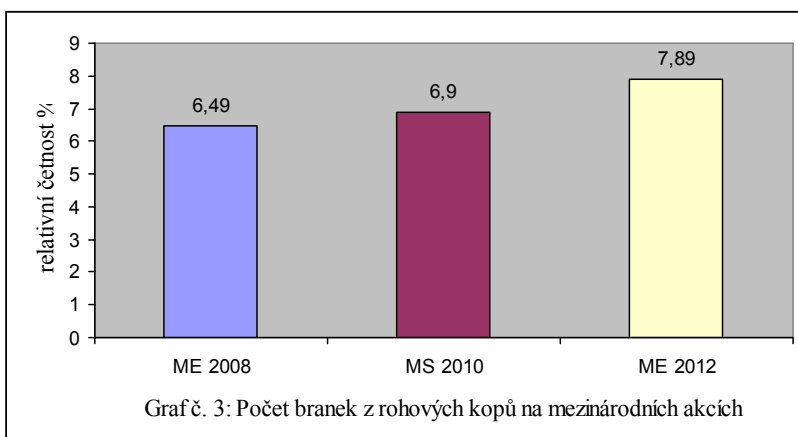

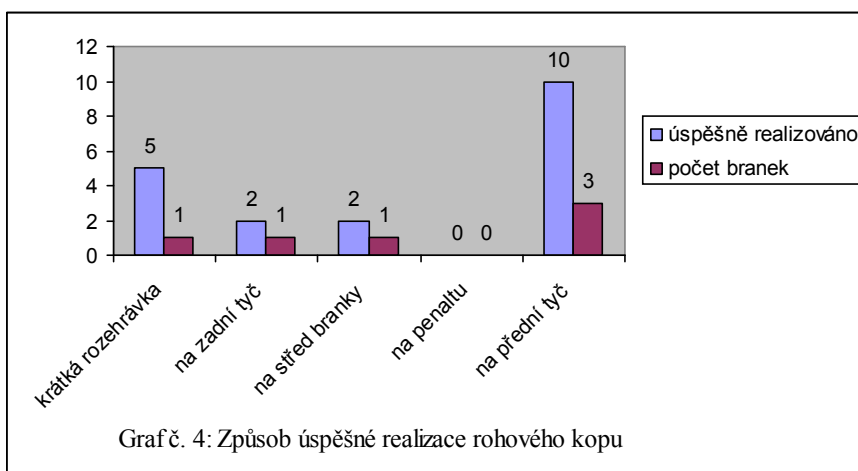
Celkový počet standardních situací, při nichž došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, byl na Mistrovství Evropy ve fotbale 2012 48. Z toho vyplývá, že v případě, kdy se družstvu podaří překonat obranný blok soupeře, tak plná třetina případů končí brankou.

6.1 Rohový kop

Celkem v 19 případech jsme registrovali při zahrávání rohových kopů na Mistrovství Evropy 2012 případ vedoucí k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, z toho bylo dosaženo 6 branek, tedy 7,89 procent z celkového počtu vstřelených branek. Na předešlých velkých mezinárodních akcích bylo v tomto směru dosaženo menších hodnot. Na Mistrovství Evropy 2008 bylo vstřeleno v rámci rohových kopů 5 branek, což z celkového počtu 77 vstřelených branek činí 6,49 procent. Na Světovém šampionátu 2010 došlo v 10 případech ke vstřelení branky, což je 6,9 procent z celkového počtu 145 dosažených branek. Z dosažených výsledků můžeme vyčíst vzrůstající tendenci podílu branek dosažených během rohových kopů z celkového počtu branek (Graf č. 3). Tento fakt může být ovlivněn požadavky moderního fotbalu, kdy v současnosti pojetí fotbalu činí jiné nároky na všechny hráče družstva, v neposlední řadě i na hráče obranné čtveřice. Kdy hráči hlavně na krajích obrany zastávají funkci falešných křídel, tím se zvyšují nároky jak na technickou stránku jejich hry, tak i na vytrvalost. Z tohoto hlediska jsou hráči vyšších postav velmi znevýhodněni a do popředí se dostávají právě hráči s fyzickými predispozicemi právě pro technický a vytrvalostně náročný styl hry.

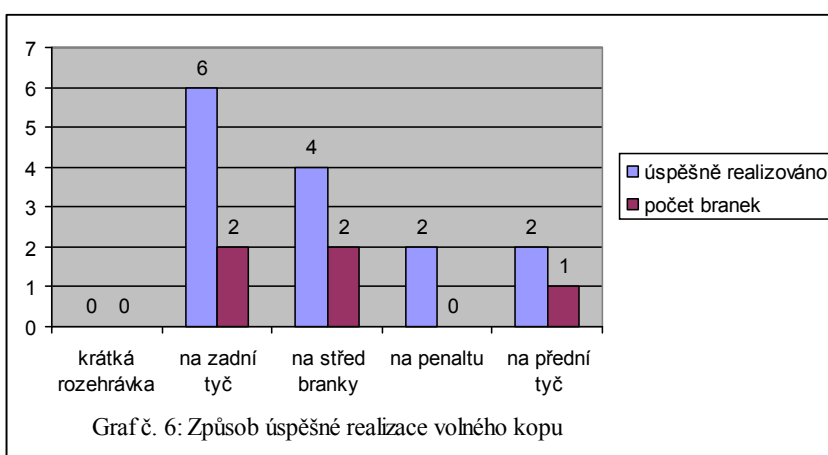
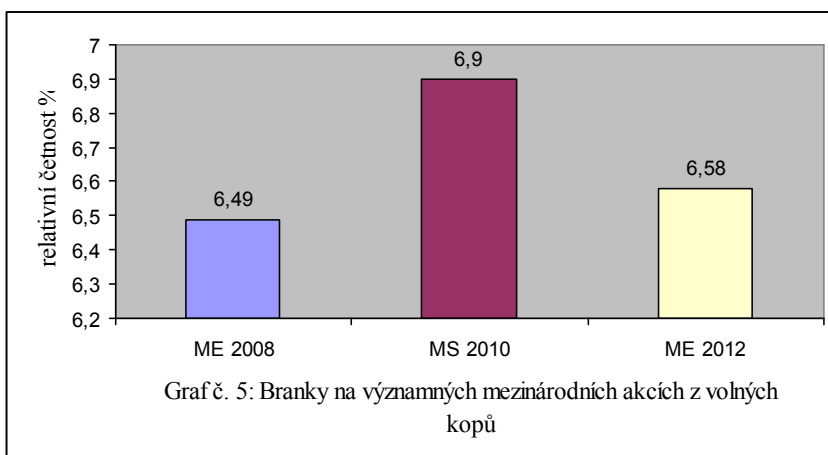

Z 19 rohových kopů, jež vedlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře v rámci jednotlivých způsobů zahrávání, byla nejúspěšnější varianta dlouhé přihrávky na přední tyč. Tento způsob byl zaznamenán v 10 případech a ve 3 případech došlo ke vstřelení branky. Co se úspěšnosti týče následovala realizace krátkou rozehrávkou, jež jsme zaznamenali v 5 případech a padla z ní jedna branka. Dlouhá přihrávka na zadní tyč a dlouhá přihrávka na střed branky, které byly shodně realizovány ve dvou případech a padlo v nich také shodně po jedné brance. Variantu dlouhé přihrávky na penaltu jsme během všech 31 zápasů turnaje nezaznamenali (Graf č. 4). Důvod, proč se k této variantě družstva nejméně uchýlovali, byl pravděpodobně ten, že je tento prostor pro realizaci nejméně vhodný. Tomuto způsobu by musel předcházet náběh z větší hloubky pole a vzhledem ke způsobům obranných systémů aplikovaných v současném fotbale, je tento prostor velmi zhuštěn a bývá obsazován nejsilnějšími hráči při hře hlavou.

6.2 Volný kop

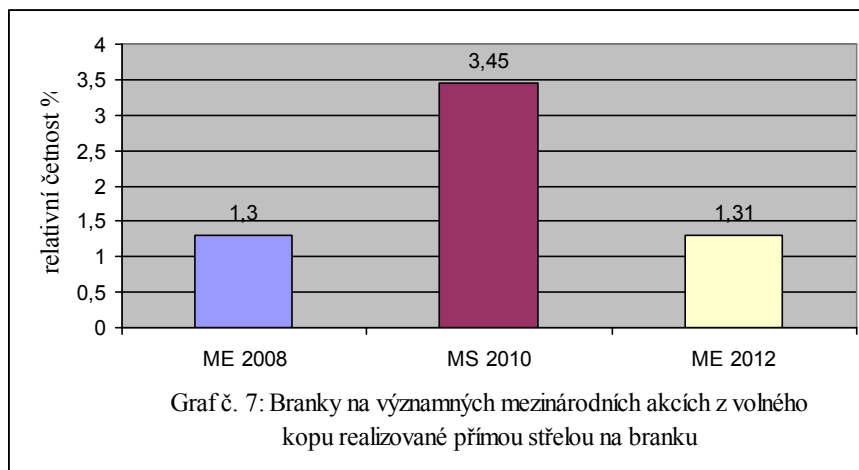
Úspěšné provedení volného kopu, který nebyl realizován přímou střelou na branku, jsme během turnaje zaznamenali celkem ve 14 případech a bylo dosaženo 5 branek tedy 6, 58 procent z celkového počtu 76 vstřelených branek. Oproti předešlým mezinárodním světovým turnajům byl tento výsledek oproti Mistrovství Evropy 2008 vyšší, tam bylo dosaženo také 5 branek z volných kopů, ale celkový počet dosažených branek byl 77, tedy volným kopům, které byly realizovány přímou střelou na branku bylo 6, 49 procent. Avšak oproti Mistrovství světa 2010 kde bylo vstřeleno 10 branek z volného kopu z celkového počtu 145 , tedy 6,9 procent z celkového počtu branek, je tento podíl dosažených branek během Mistrovství Evropy 2012 nižší (Graf č. 5). Tyto dosažené rozdíly však odrážejí určitou stagnaci ve vývoji. Je pravděpodobné, že zahrávání volných kopů, které nejsou realizovány přímou střelou na branku, ustrnulo na stereotypním přikládání důležitosti rotaci, razanci a přesnosti dlouhé přihrávky s následným náběhem a zakončením. Drtivá většina akcí byla založena na tomto principu. Jak můžeme vyčíst z grafu č. 6: Způsob úspěšné realizace volného kopu, ani jedna ze zaznamenaných variant nebyla provedena krátkou rozehrávkou. Nejčastěji evidovanou variantou byla dlouhá přihrávka na zadní tyč a to v 6 případech, ze kterých bylo dosaženo 2 branek. Následuje varianta dlouhé přihrávky na střed hřiště a to ve 4 případech, v nichž byli vstřeleny 2 branky, realizace dlouhou přihrávkou na přední tyč ve dvou případech s jednou vstřelenou brankou a varianta dlouhé přihrávky na penaltu ve dvou případech bez vstřelené branky. Hlavní důvod nezaznamenání varianty krátkou přihrávkou nenese pouze špatná nebo nevhodná realizace, ale také minimální snaha týmů o její provedení a stereotypní využívání dlouhé a čitelné přihrávky jak již bylo zmíněno. Do budoucna nabízí rychlá a překvapivá krátká rozehrávka způsob, jakým ve větší míře zefektivnit volné kopy prováděné kolem pokutového území.

6.3 Volný kop realizovaný přímo na branku

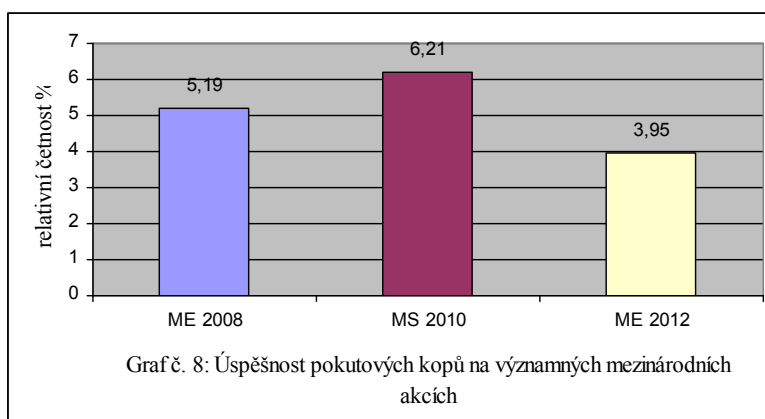
Volných kopů realizovaných přímou střelou na branku vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, bylo během celého turnaje zaznamenáno 9 a pouze v jednom případě došlo ke vstřelení branky. Jedna vstřelená branka je tedy 1,31 procenta ze všech 76 vstřelených branek. Při srovnání s Mistrovství Evropy 2008, kde bylo také dosaženo jedné branky, ale ze 77 zápasů, tedy její podíl na celkovém počtu branek je přibližně shodný a to 1,3 procenta. Oba případy mají však výrazně nižší podíl na celkovém počtu vstřelených branek s porovnáním s Mistrovstvím Světa 2010, kde bylo vstřeleno 5 branek což je 3,45 z celkového počtu 145 vstřelených branek (Graf č. 7). To je pravděpodobně zapříčiněno tím, že těžištěm současného fotbalu je Evropa, kde jsou koncentrováni nejlepší světoví hráči. Vzhledem k tomuto faktu je na klubové úrovni mnoho neevropských hráčů určených pro zahrávání standardních situací, právě na úkor evropských hráčů. Ti pak nejsou exekucí standardních kopů vytěžováni v dostatečném množství a frekvenci a

počet evropských hráčů, kteří jsou schopni zahrávat standardní situace na nejvyšší úrovni klesá. Což se nejmarkantněji projevuje právě při realizaci volných kopů zahrávaných přímou střelou na branku.

6.4 Pokutový kop

Během celého turnaje jsme zaznamenali celkově 3 úspěšně zhrané pokutové kopy, které skončily brankou, což je 3, 95 procenta z celkového počtu 76 střelených branek. Ve srovnání s Mistrovstvím Evropy 2008 kde byly vstřeleny 4 branky, což činí 5, 19 procent z celkového počtu 77 vstřelených branek a Mistrovstvím Světa 2010, kde bylo vstřeleno 9 branek, tedy 6, 21 procent z celkového počtu 245 branek, bylo toto mistrovství nejméně úspěšné v rámci úspěšné realizace pokutových kopů (Graf č. 8). Může to být zapříčiněno tím, že jsou hráči stále více nabádáni k co největší obezřetnosti v pokutových územích.

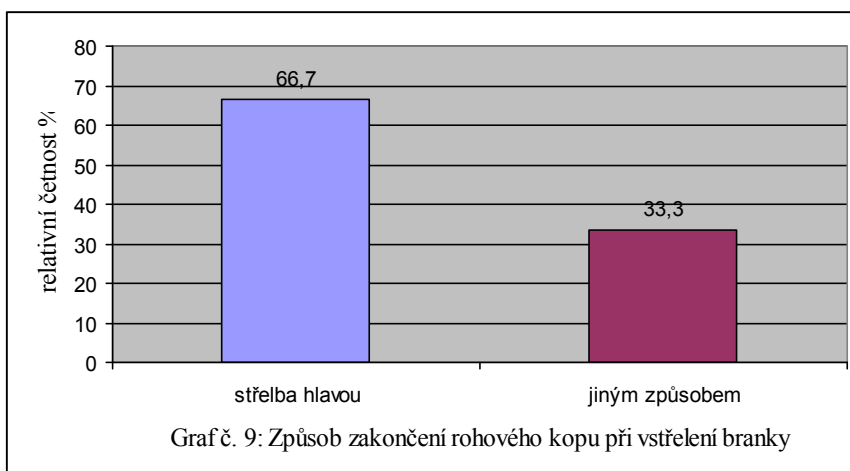
6.5 Vhazování ze zámezí

Realizaci vhazování ze zámezí vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, jsme během celého turnaje zaznamenali ve 3 případech a v 1 případě bylo dosaženo branky. Všechny 3 případy byly realizovány řetězcem krátkých přihrávek, ani jednou v 31 zápasech jsme nezaznamenali překonání obrany soupeře dlouhou přihrávkou, při níž by došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře. Na Mistrovstvích Evropy 2008 a Světa 2010 bylo zaznamenáno shodně vždy po 1 brance. Rozdílný byl jen podíl těchto branek na jejich celkovém počtu během těchto turnajů. Lze však říci, že podíl branek vstřelených po vhazování ze zámezí nebyl ani v jednom případě výrazný. Lze to pravděpodobně přisuzovat kvalitě a propracovanosti současných obranných systémů.

6.6 Zakončení rohového kopu při vstřelení branky

Během turnaje bylo dosaženo z rohových kopů celkem 6 branek. Z toho byly 4 zakončeny střelbou hlavou. Střelbou hlavou bylo tedy dosaženo 66,7 procenta branek z celkového počtu branek vstřelených z rohového kopu (Graf č. 9). Z toho ve 3 případech to bylo po realizaci rohového kopu dlouhou přihrávkou na přední tyč a v 1 případě po dlouhé přihrávce na zadní tyč. Ve zbylých 2 případech bylo dosaženo branky po střelbě nohou a to přímým nártem. Jednalo se v prvním případě o způsob realizace rohového kopu dlouhou přihrávkou na střed branky a ve druhém případě padla branka z rohového kopu provedeného krátkou rozehrávkou. Vyšší podíl vstřelených branek hlavou z rohového kopu je pravděpodobně ovlivněn tím, že při realizaci rohových kopů, byl nejčastěji užívaným způsob dlouhou přihrávkou. Tento způsob je zároveň nejvýhodnější pro překonání hráčů koncentrovaných při zahrávání rohových kopů v prostoru přední tyče.

Tento výsledek potvrzuje naši hypotézu: Podíl vstřelených branek z rohového kopu hlavou bude z celkového počtu vstřelených branek z rohového kopu vyšší než 50 %.

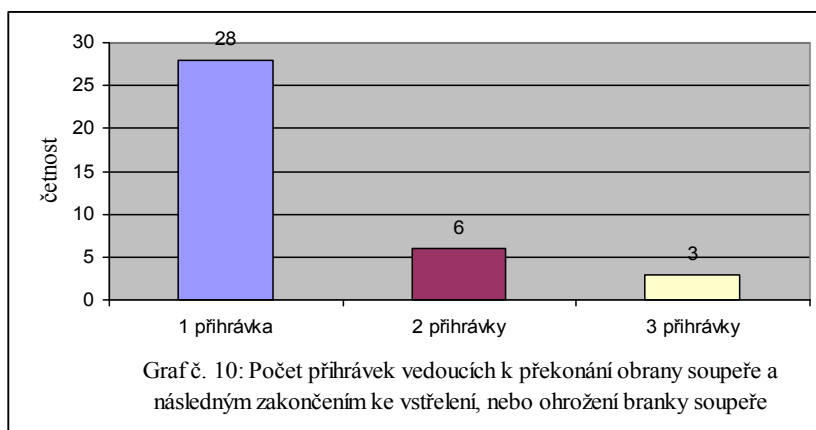
6.7 Realizace přímého volného kopu přímou střelou při vstřelení branky

V rámci celého turnaje tedy během 31 zápasů bylo vstřeleno z volného kopu řešeného přímou střelou na branku pouze 1 branky. Této branky bylo dosaženo střelou přes zeď. Jak již bylo zmíněno, je možným důvodem tak malého počtu nízká kvalita hráčů, jenž standardní situace zahrávají. Je to pravděpodobně důsledkem vysoké konkurence v mateřských klubech, ve kterých působí hráči z celého světa, a díky tomu je množství a tím i kvalita hráčů z evropských zemí zahrávající tyto situace nižší. Z této nízké hodnoty výsledku nejsme schopni vyvodit jakýkoliv směřodátný závěr a tím potvrdit nebo vyvrátit naši hypotézu: Vyšší podíl branek vstřelených z přímého volného kopu střelou přes zeď než kolem zdi.

6.8 Počet přihrávek vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře

V průběhu Mistrovství Evropy 2012 bylo v rámci realizace standardní situace vedoucí k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře využito co do počtu maximálně 3 přihrávek. Stalo se tak ve 3 situacích. Ve všech těchto případech se jednalo standardní situaci vhazování ze zámezí. Vyšší podíl zaujímá zahraniční standardní situace za pomoci 2 přihrávek, tak tomu bylo při realizaci 6 standardních situací (Graf č. 10). Nejvyšší podíl standardních situací realizovaných během turnaje, při kterých došlo k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, bylo v případě zahrávané standardní situace pomocí jedné přihrávky. Této varianty bylo využito

celkem ve 28 případech. Je to pravděpodobně následkem množství realizací jednotlivých způsobů zahrání standardních situací, kdy většina těchto situací byla řešena dlouhou finální přihrávkou. Tento výsledek potvrzuje naši hypotézu: Podíl situací vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře bude s počtem přihrávek klesat.

7 ZÁVĚRY

Tato práce měla za úkol analýzu standardních situací vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře z Mistrovství Evropy 2012, konaném na Ukrajině a v Bělorusku. Identifikovat a klasifikovat kritická místa těchto standardních situací se zaměřením na útočnou fázi. Analýza dat byla provedena na základě pozorování DVD záznamů. Data byla shromážděna ze všech 31 zápasů z Mistrovství Evropy 2012.

Na jejich základě byly stanoveny jednotlivé modelové situace z hlediska typů jednotlivých standardních situací a způsobů jejich provedení. Z dosažených výsledků byl sestaven způsob aplikace do praxe.

Po utřídění výsledků se první hypotéza (Podíl vstřelených branek z rohového kopu hlavou bude z celkového počtu vstřelených branek z rohového kopu vyšší než 50 %) potvrdila.

Co se týče druhé hypotézy (Vyšší podíl branek vstřelených z přímého volného kopu střelou přes zeď než kolem zdi), tak vzhledem k tomu, že v rámci celého turnaje, tedy všech 31 zápasů, bylo dosaženo pouze 1 branky z volného kopu realizovaného přímou střelou na branku, je hodnota výsledku tak nízká, že nejsme schopni z něj vyvodit rozsáhlejší směrodatné závěry.

Třetí hypotéza (Podíl situací vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře bude s počtem přihrávek klesat) se také potvrdila. Drtivá většina standardních situací byla zahrávána pomocí 1 finální přihrávky, následuje realizace standardních situací pomocí 2 přihrávek. Nejmenší podíl standardních situací vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře zaujímá řešení pomocí 3 přihrávek. Jiné řešení standardní situace, které by využilo většího počtu přihrávek jsme během Mistrovství Evropy 2012 nezaznamenali.

Po analýze standardních situací vedoucích k překonání obrany soupeře a následným zakončením ke vstřelení, nebo ohrožení branky soupeře, jsme dospěli k závěru, že většina družstev přistupovala k realizaci standardních situací velmi stereotypně a dosti předvídatelně. Spoléhalo ve většině případů na jednoduché, ale kvalitně provedené řešení. Obzvláště v případě zahrávání volných kopů, kdy je možné

realizovat standardní situaci jakýmkoli směrem a způsobem, by mohla být realizace více překvapivá a nápaditá.

Z dlouhodobého hlediska by měla analýza standardních situací pokračovat a být i nadále součástí vědeckého výzkumu, protože jak již bylo zmíněno, úspěšná realizace standardních situací je jednou ze základních charakteristik úspěšných týmů a to na jakékoli výkonnostní úrovni.

SEZNAM LITERATURY

- BANGSBO, J., PEITERSEN, B. *Soccer systems and strategies*. Champaign: Human Kinetics, 2000. ISBN 0-7360-0300-2.
- BANGSBO, J., PEITERSEN, B. *Defensive soccer tactics*. Champaign: Human Kinetics, 2002. ISBN 0-7360-3272-x.
- BAUER, G. *Hrajeme fotbal*. České Budějovice: Kopp, 1999. ISBN 80-7332-066-1.
- BOKŠA, M., MENDLÍK, J. *Střelba v kopané*. [1. vyd.]. Praha: Olympia, 1989.
- BUDÍKOVÁ, M., KRÁLOVÁ, M., MAROŠ, B. *Průvodce základními statistickými metodami*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3243-5.
- BUKAČ, L. *Intelekt, učení, dovednosti a koučování v ledním hokeji: komprehenzivní pohled na utkání, trénink a rozvoj individuálního herního výkonu*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2005. ISBN 80-7033-896-2.
- BUZEK, M., PROCHÁZKA, L. *Česká fotbalová škola: trénink a utkání mládeže od 6 do 12 let*. [1. vyd.]. Praha: Olympia, 1999. ISBN 80-7033-596-3.
- BUZEK, M., PROCHÁZKA, L. *Moderní obrana*. 1. vyd. Praha: G. D. K. Sport M., 2003. ISBN 80-86783-00-6.
- BUZEK, M. a kol. *Trenér fotbalu "A" UEFA licence: 1. díl – obecné kapitoly: (učební texty pro vzdělávání fotbalových trenérů)*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2007. ISBN 978-80-7376-032-8.
- DOVALIL, J. a kol. *Výkon a trénink ve sportu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 2002. ISBN 80-7033-760-5.
- DOVALIL, J. a kol. *Lexikon sportovního tréninku*. 2. upr. vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1401-5.
- FRANK, G. *Fotbal: 96 tréninkových programů : periodizace a plánování tréninku, výkonnostní testy, strečink*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1337-3.
- HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-549-3.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- KOLLATH, E. *Fotbal: technika a taktika hry*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1336-5.

- LENNOX, J. *Soccer skills & drills*. Champaign, IL: Human Kinetics, c2006. ISBN 0-7360-5629-7.
- LUXBACHER, J. *Soccer: steps to succes*. 2nd ed. Champaign: Human Kinetics, 1995. ISBN 0-87322-763-8.
- LUXBACHER, J. *Attacking soccer*. Champaign: Human Kinetics, 1999. ISBN 0-7360-0123-9.
- MATKOVICH, M., DAVIS, J. *Elite soccer drills*. Champaign, Ill.: Human Kinetics, 2009. ISBN 978-0-7360-7386-8.
- MATOUŠEK, F. A KOLEKTIV. *Základy kopané*. [1. vyd.]. Praha: Olympia, 1973.
- NAVARA, M., BUZEK, M., ONDŘEJ, O. *Kopaná: teorie a didaktika*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.
- ONDŘEJ, O., BUZEK, M., NAVARA, M. *Základy kopané*. Praha: SPN, 1972.
- ONDŘEJ, O. *Malá škola fotbalu*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 80-7033-001-5.
- PRAVIDLOVÁ KOMISE FAČR KUREŠ, J., HORA, J., JACHMITÁL, B., NITSCHKE, J., SKOČOVSKÝ, M., ZAHRADNÍČEK, J. *Pravidla fotbalu*. Praha: Olympia, 2011. ISBN 978-80-7376-311-4.
- PERENI, A., Di Cesare, M. *Zone play: a technical and tactical handbook*. Spring City, Pa: Reedswain, 1997. ISBN 18-909-4618-4.
- PSOTTA, R. *Analýza interminentní pohybové aktivity: se zvláštním zřetelem ke sportovním hrám*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0692-5.
- STRAUSS, A., CORBIN, J. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 80-85834-60-x.
- SIMON, J., REEVES, J. *Soccer restart plays*. 2nd ed. Champaign, IL: Human Kinetics. ISBN 07-360-0133-6.
- ŠTULLER, V. *Kopaná: tréninková cvičení a hry*. Praha: Olympia, 1977.
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- TĚLOVÝCHOVNÁ ŠKOLA ČUV ČSTV. *Fotbal pro trenéry IV. třídy*. Praha: Olympia, 1986.
- VEČEŘA, K., NOVÁČEK, V. *Sportovní hry III.: Kopaná*. [1. vyd.]. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 80-210-1076-2.

- VOTÍK, J. *Sportovní příprava v kopané*. 2. přeprac. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 1995. ISBN 80-7043-143-1.
- VOTÍK, J. *Trenér fotbalu "B" licence: učební texty pro vzdělávání fotbalových trenérů*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2001. ISBN 80-7033-598-x.
- VOTÍK, J. *Fotbal: trénink budoucích hvězd*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0463-3.
- VOTÍK, J., ZALABÁK, J. *Trenér fotbalu "C" licence*. 2. upr. vyd. Praha: Olympia, 2003. ISBN 80-7033-782-6.
- VOTÍK, J., ZALABÁK, J., BURSOVÁ, M., ŠRÁMKOVÁ, P. *Fotbalový trenér: základní průvodce tréninkem*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3982-3.
- WADE, A. *Guide to training and coaching*. London: Heinemann, 1967.
- WAITERS, T. *Coaching set plays*. West Vancouver: World of soccer, 1999. ISBN 1-896466-15-x.
- WEIN, H. *Developing game intelligence in soccer*. Spring City: Reedswain, 2004. ISBN 1-59164-071-7.